

EESTI POLITSEILEHT

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLINE AEGKIRI.

Nr. 37 (195)

12. septembril 1925 a.

V. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aastas Mk. 1000.—
 poolaastas „ 500.—
 veerandaastas „ 250.—

Siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:

aastas Mk. 800.—
 poolaastas „ 400.—
 veerandaastas „ 200.—

Üksik number maksab Mk. 25.—

Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.

Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1
 Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 103

Kuulutuste hinnad:

1/1 lehek. Mk. 4000.—	1/4 lehek. Mk. 1000.—
1/2 „ „ 2000.—	1/8 „ „ 500.—
1/3 „ „ 1350.—	1/16 „ „ 250.—

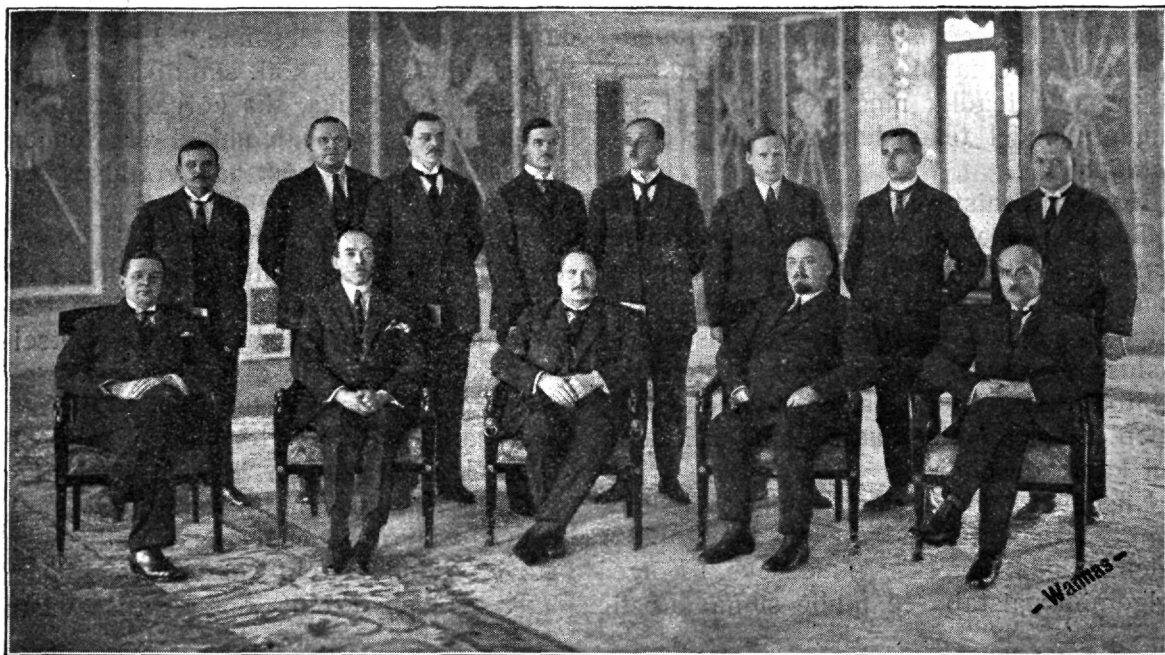
Tunnistuste kaotuste kuulutused Mk. 100.—

Lehe eesküljel 75%⁰, tekstis 100%⁰ kallim.

Adressi muutmine 30 mk.

Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.
 Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) K. Einbund, Eesti politseile. 2) Th. Rõuk, Politseikooli algpäevilt. 3) N. Reiman, Väliskriminaal- ja kaitsepolitsei suhetest. 4) H. Mölder, On meil tarwis politseikooli? 5) Eug. Maddison, Ametnikkude kutsele vastavusest. 6) O. Angelus, Politseikool ja ametnikkude hariduse küsimus. 7) Ed. Jürisson, Politseikool ja avalik arvamine. 8) Politseikooli pidulik avamisaktus. 9) E. Mets, Referaat politseikooli pidulikul avamisaktusel 8. septembril s. a. 10) Politseikool Prantsusmaal. 11) Moskva miilit-akooli elust.

Vabariigi Valitsus.

Eesti politseile.

Politseikooli avamine 8. septembril s. a. tähendab Eesti politsei arenemise käigus tähtsist pöördepunkti. Võime selle üle tõsisist rõõmu tunda, niihästi politseiametnikud ja teenijad kui ka kodanikud.

Juba kolm-neli aastat kestab võitlus ajakõrguse politsei ettevalmistamise eest, kuid see ei annud kuni viimase ajani tagajärgi. Esineti kahesuguste vastuväidete. Politseiametnikule ei olevat erilist ettevalmistust tarvis, esiteks, ja meie riigi majandusline kandejõud ei soodustavat niisuguseid eriõppeasutusi, teiseks.

Viimane neist väidetest on veel arusaadav ning ettekujutatav, kuna esimest võib oodata ainult neilt, kes politsei teaduses ja praktikas võhikud.

1. detsember tõi ka meie politsei ettevalmistusküsimuses järsu pöörde. Ja nüüd on meie politseiametkond nii kaugele, et võib omaks võtta eriõppeasutust, millest valgub politseiametkonda ja ka seltskonda politsei teadus ning praktika.

Oma võrdlemisi lühikeseajalise teenistuse jooksul siseministeeriumi juhtimisel olen tähele pannud, et Eesti politsei kõige nõrgemaks küljeks tuleb pidada tema ametnikkude ja isegi politsei juhtide vähest ettevalmistust politsei teaduslisel alal. Tegelikult teenistuse praktikas tunduvad nad kõvematena, kuid ükski praktika ei saa olla teadlik ning põhjalik, kui sel puudub kindel teadusline alus ning ettevalmistus.

Iga eriteenistusala, eriti veel politseiline ala nõuab aga oma ridadesse mitte ainult mustatöölisi, vaid ka vaimlisi juhte ning jõude, kes olles ise hästi ette valmistatud, suudavad teadlikult praktilise teenistuse saavutusi kokku võtta ja teistele läbitöötatud süsteemina edasi anda, mis tuleb kasuks meie maale ning rahvale, kui ka teadusele.

Niisugust põhjalikkust mina ei ole seni Eesti politseinikkudes leidnud, mida tuleb pidada suureks puuduseks. Kõige selgemini paistab see mulle silma „Eesti

Politseilehest“, mis peaks olema ajakirjaks, kus eriti politsei juhtivad jõud keskkojal, kui ka kohtadelt peaksid avaldama oma teenistuskogemuste kokkuvõtteid politsei teaduse ala rikastamiseks. Just selle vastu, on tulnud „Eesti Politseilehe“ juhtimine võtta oma kätte isikutel, kes politseiala ridadesse ei kuulu ja on tulnud kirjutusi avaldada peajasjalikult isikutelt, kes kuuluvad muudele aladele ning isegi välismaade politseinikkude ridadesse.

See kõik tõendab, et Eesti politseinik ei ole veel küllalt teaduslik ning vaimliselt oma eriala jaoks ette valmistatud. Ta on esialgu ainult praktikus. Ta on üldhariduslikult küll Vene aja politseinikust keskmiselt kõrgemal, kuid sellest hoolimata oma kõrgete ülesannete täitmisel mitte veel küllalt teadlik ning erialaliselt ette valmistatud.

Eesti rahvusliku riigi korra ning rahva heaoleku ja tõsise riikliku vabaduse pärast on aga kindlasti nõuetav, et Eesti politseinik kujuneks selleks, nagu kirjeldatud, ja mis ta olema peab. Ilma selleta ei oleks meil riigis tõsist kultuurilist korda ning vabadust.

Kultuuriline kord ning vabadus on aga paleused, mille teostamiseks enese pühendamine on kõrge ülesanne. Ja kui meie veel teame, et see kõik sünnib Eesti riigi rahvuse heaolekuks, siis võivad Eesti politseinikud eneste peale uhked olla, teades, kes nad on ja mis eest nad võitluses seisavad.

Minul on tõsine arvamine ja kindel teadmine, et Eesti politseikool, kui tal võimalusi on arenemiseks, kujuneb teaduse ja õige praktika allikaks politseiametnikkudele nende okkalisel teel.

Seal ei valmine mitte ainult politsei nooremad jõud ning teenijad, vaid kooli ümber kogunevad aja jooksul jõud ning asutused (muuseum, õppenäitused jne.), kelle käest võivad oma eriala teaduslikku valgust saada ka politsei vanemad jõud. Olgem soojad oma õppeasutuse vastu

— see oleks minu soov Eesti politseinikudele.

Tõstku see kool ka Eesti politseiniku lugupidamist oma teenistusala vastu, tõstku uhkust ja iseteadvust, tõstku isa-

maa armastust ja rahvuslikku vaimustust. Mitte palga pärast ei ole Eesti politseinik väljas, vaid oma kõrge ülesande pärast.

K. Einbund.

Politseikooli algpäevilt.

Vann. adv. Th. Rõuk, end. siseminister.

Nüüd, mil teostatud Vabariigi politsei alus ja tema arenemise pant — politseikool — tõuseb soov meelega tuletada selle kooli algust, politseiametnikkude kursusi. Siseminister K. Einbund'i algatusel ettevõetud politsei kursuste korraldamine ja avamine oli politsei inspektori hra H. Jakobsen'i õlgadel. Mäletan, kuidas politsei inspektor oli mures lektorite hankimisega. Oli vajadus anda raiooni ülematele, nendele otsekohestele valitsuse kätele ja jalgele, lühidat, kuid ümmargust ja küllaldaselt rahuldavat ülevaadet meie riigi põhiseadusest, tervest meie valitsuse aparaadist, politsei ülesannetest üldse ja eriti kuritegevuse jälgimisest.

Leiti tingimata tarvilikuks ka üldiseid mõisteid anda kriminaal kuritegevuse jälgimise tehnikast. Kõigil neil aladel puudusid vastavad asjatundjad. Näiteks, praegune üldiselt tunnustatud autoriteet kriminaaltehnika alal, hra A. Liit, tegi tol ajal ise kõvasti tööd, õppis ja otsis vastavat literatuuri. Prokuratuur pidi andma lektori riigiõiguse ja kriminaalõiguse alal. Kuid ka sealsed jõud olid noored, siiski õppisid ise. Tänu hra H. Jakobsen'i haruldasele visadusele, said kursused avatud, ja, ärgu olgu mulle etteheiteks eneseülistus, läksid ladusamini, kui seda oodata võis.

Juba esimene kursus, vaatamata äärmiselt raskete olude peale — puudusid korterid, kursustele komandeerimiseks makseti 1000 mk., naeruväärt väikene summa tol ajal — leiti lektorite poolt kursus-

lastega ühine keel, ühine arusaamine. Uuriti kõvasti põhiseadust, riigivõimu, tema teostamist, funktsioone. Suuremale osale kursuslastest täiesti uued mõisted. Tutvuneti nii palju, kui äärmiselt piiratud aeg seda lubas, teiste riikide konstitutsioonidega. Õpiti tähtsamate kuritegude tunnuseid, kriminaalprotsessi. Samal ajal õpiti aineid ka kõigil teistel aladel. Mäletavasti leidis käsitamist kursustel isegi looma tervishoid. Sageli kuuldus kursuslaste hulgast, et lihtsalt pea huugab — kõige laialisemate ainete rohkusest. Tõesti oli raske. Teadmisi pidi püüdma lennust. Aega oli vähe. Kuid nende lühikeste kursuste lõpul võis siiski rahuldustundega konstateerida, et midagi ikkagi saadi, kuuldi, nii mõnegi asja üle vahetati mõtteid. Arvan, et suur tähtsus oli juba sel asjaolul, et võrdlemisi suur kogu politsei raiooni ülemaid mõne nädala jooksul tundsid endid ühise perena, kellel ühised kutschivid, ühised mured. Siin vahetati mõtteid, sageli vaieldi ja toodi need vaielused lektorite ette.

Nüüd, kus kõigiti korralik, hästi varustatud politseikool tegutsemas, mille avamisest kahjuks osavõtt minule ei olnud võimaldatud, ei saa sooja mälestust maha suruda nende Eesti Vabariigi politsei ajalukku vajunud politseiametnikkude kursuste puhul. Kitsad olid olud, piiratud abinõud, kuid hea tahtmine ja vaimustus aitavad nii mõnestki puudusest üle.

Fecimus, quod potuimus, faciunt meliora potentes.

Välis-, kriminaal- ja kaitsepolitsei suhetest.

Politsei peavalitsuse ülem N. Reiman.

I.

Progress on tsentralisatsioon ühenduses differentsiatsiooniga. Nii lausub üks laialdaselt tunnustust leidnud teooria. Selle

„seaduse“ leidsid üles sotsioloogid seltskonna- ja eriti riigielu arenemist analüüeerides. Ökonomistid leidsid, et tööstuse arenemine sammub sama rada. Lähem

vaatlus aga osutab, et see „seadus“ on maksev üldse inimeste organiseeritud töö ja tegevuse arenemisel.

Meie politsei siamaalset arenemiskäiku jälgides, saame üldjoontes järgmise pildi: 1) Miilitsa ajajärgul juhtis tervet politsei aparaati üks käsi — oli maksvusel tsentraliseerimise põhimõtte. Differentseerimise põhimõtte oli tagaplaanile jäetud ja poolikult maksmas (kriminaalpolitsei kohtadel ei olnud iseseisev). 2) Politseide korralduse seadused heitsid tsentraliseerimise

Politsei peavalitsuse ülem N. Reiman.

põhimõtte täiesti kolikambri ja viisid differentseerimise põhimõtte ellu kõige puhkamal kujul. 3) Praegu, peale politseide ühendamise läbiviimist, on tsentraliseerimise põhimõtte jällegi võidul. Politseide ühendamise mõte sai otsustava touke Riigikogu 1924. a. eelarve komisjoni sellekohasest sooviavaldusest. See sooviavaldus on ainult osalt ellu viidud: lahendamata on see osa sooviavaldusest, kus jutt on üksikute politsei harude kaotamisest, kui võrd praktika seda vähegi võimaldab (differentseerimise põhimõtte mahamatmine).

Seda arenemiskäiku kõrvalt vaadeldes saame mulje, et siin tegemist on põhjalikult läbimõtle mata muudatustega — hüpetega hea õnne peale. Kord lööb läbi esi-

mene, kord jälle teine põhimõtte. Võidule pääsevad ainult ekstreemiteedid, aga mitte kuldne kesktee.

Niisugune sinna-tänna eksimine on seletatav asjaoluga, et kahe kõnesoleva põhimõtte peale vaadati kui tule ja vee peale, mis üksteist hävitavad. Ei tahtud tunnustada, et neid väga ilusti saab lepitada.

Missuguses sihis peab meil politsei arenema? Kas jälle kord aegu tuleb, mil politsei mitmesse ministeeriumi laiali paisatakse. Küsimuse lahendamiseks on meil võti olemas — eeltoodud „seadus“. Ühelt poolt peavad politseid tsentraliseeritaks jääma, teiselt poolt — välispolitsei kõrval tulevad alles jätta politsei spetsiaalharud kriminaal- ja kaitsepolitsei spetsialistidest juhtidega, kes vahetult tsentrumile alluvad.

Juttu võib olla ainult edaspidisest tsentraliseerimisest (näit. ehituspolitsei) ja edaspidisest differentseerimisest, kui võrd edasiarenenud elu seda nõuab.

II.

Tsentraliseerituna kujutab politsei enesest tervikut, mille üksikud liikmed — välis-, kriminaal- ja kaitsepolitsei — kujutavad: esimene entsüklopedisti, teine spetsialisti kriminaalkuritegude ja kolmas spetsialisti poliitiliste kuritegude alal.

Kui lähemalt vaadelda põhjusi, mis spetsialistide ametisse määramist tarvilikuks tegid, leiame kolm peapõhjust: 1) politsei ülesanded on niivõrd mitmekesisteks kujunenud, et juba raskeks, peaaegu võimatuks läheb kõigilt ametnikkudelt kõigil aladel maksimum-oskust nõuda, 2) shablooniliste tööde kõrval on politseil keerulisi ja õrnu asju, mis hästi arenenud inimeste tööd nõuavad, 3) puht-tehnilistel põhjustel ei saa kriminaal- ja eriti veel kaitsepolitsei muid ülesandeid, peale oma kitsa eriala ajada; siin peavad käed teistest töödest vabad olema.

Lihtsad asjad kriminaal- ja poliitilise kuritegevuse alal lahendab välispolitsei, nende jaoks ei ole spetsialistid hädatarvilikud.

Politseinik-spetsialist on politseinik üldse plus eriteadmised ja erivõimised. Sellest tuleks, minu arvates, järeldada, et iga spetsialist, enne oma erialale asumist, peaks välispolitseis teenima. Kui meie spetsialistidelt peale eriteadmiste veel muid erilisi isiklisi omadusi nõuame, siis kinnitab see veel kord nõuet, et spetsialistide koosseis saaks välispolitseist kom-

plekteeritud: ainult teatava aja politseis teeninute kohta võime enam-vähem julgesti otsustada, kuivõrd neil neid eriomadusi on. Välispolitseis teenimine on spetsialisti kandidaadile see tuleproov, mis näitab, kas temast võib kvalifitseeritud töäjõudu saada.

Teine järeldus oleks see, et kvalifitseeritud jõud tuleks parematesse ainelistesse tingimustesse asetada, vastasel korral ei oleks kriminaal- ja kaitsepolitseis mingit tõmbejõudu, mis ametnikke välispolitseist sinna meelitaks.

On meil tarvis politseikooli?

Kohtupalaati prokurööri n. abi H. Mölder, end. politsei peaval. ülem.

On meil tarvis politseikooli? Kas ei ole selle ülalpidamiseks kulutatud summad asjata välja antud? Nende küsimuste peale olen kuulnud nii mõndagi isikut, kelle silmaring sugugi kitsas ei ole, kui mitte täiesti eitavat, siis vähemalt pooleitavat vastust andvat. Kuid enamalt jaolt on sarnane vastus tingitud sellest, et: 1) politsei elu-olu ja ülesandeid küllaldaselt ei tunta; 2) vastus on tingitud lihtsalt põhimõttest, et siiski väljaminekuid ei võiks suurendada.

Sarnaseid vaateid võis isegi rohkesti kuulda 1924. aasta teisel poolel, kui politseikooli asutamise mõte pandi liikuma. Mõnelt poolt vastati lihtsalt: „Välismaalased kiidavad meie politseid, ütlevad, et see viisakam ja meeldivamalt riidetud, kui teiste riikide politsei, iseäranis aga ratsareserv! Milleks siis veel kulukas politseikool?“ Sarnaseid vaateid võis avaldada muidugi ainult inimene, kes politsei elu-olu lähemalt ei tunnud, ei teadnud politseiametnikkudelt nõuetavaid omadusi ja nende raskeid ja laialisi ülesandeid.

Need omadused ja ülesanded on aga praegusel ajal meie politseis õige mitmekesised.

1. Politseiametnikud peavad oskama juurdlusti toimetada, kuid mitte ainult toimetada, vaid nii toimetada, et sellel tagajärgi oleks; nii toimetada, et kohus seda niihästi sisulisest kui ka vormilisest küljest saaks tarvitada.

2. P. 1. tähendatud sihi saavutamiseks, kui ta muude küsimuste lahendamiseks peab politseinik mitmesuguseid seadusi ja määrusi tundma. Viimastes orienteerimine ei ole praegusel ajal sugugi kerge.

3. Politseinikud peavad sõjariistu tundma, nendega oskama ümber käia.

4. Politseinikud peavad tundma äärmistehnikat selle sõna kõige laiemas mõistes, mis iseenesest seda väärt on, et teda iseseisvaks teaduseks nimetada.

5. Politseinik peab tundma sõjariistu võitlemise ja väljaastumise taktikat, peab tundma uulitsavõitluse taktikat, niihästi üksikult, salkadega kui ka suuremate üksustega tegutsemisel.

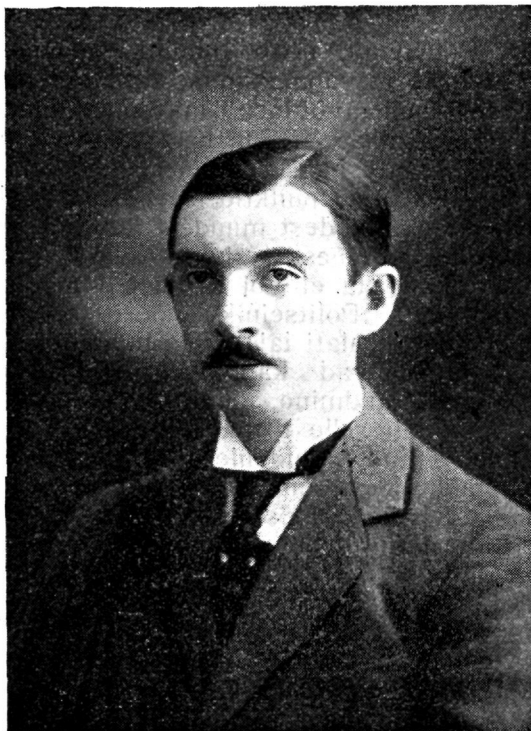
Need üksikud punktid iseenesest, rääkimata veel paljudest muudest ülesannetest, räägivad iseenesest juba selget keelt. Ilma õpetuseta ei või sarnaseid teadmisi omandada! Politseiniku võõriti tegutsemine torkab alati laialistele hulkadele silma. Järgnevad kaebtused, juurdlused, kohtu alla andmine, takistused — ja tihti peale ainult selle tõttu, et ametnik, kelle hoolde antud teatud ülesande täitmine, ei teadnud, ehk õigem, ei võinud teada, kuidas tuleb seda ülesannet täita.

Ei teadnud seda sellepärast, et temal puudub vastav ettevalmistus. Politsei ülesanded on aga väga keerulised ja politseinikul tuleb kokkupuutumisi väga laialiste hulkadega. Aga kuidas tegutseda? Kes ütleb temale seda? Mis teab politsei teenistusest eraisik ehk isegi sõjaväelane, kes väeteenistusest ülemineku puhul astub sinna teenistusse? Äärmiselt vähe! Vähe on ilusast mundrist ja viisakast ülalpidamisest kodanikkude vastu, kuna omati nende riidade kirjutajal tegutsemisel nii hästi prokuratuuris kui ka politsei peavalitsuses tuli küll ja küll juhtumisi lahendada, kus kooli puudus ennast tunda andis. Ja juhtumistest tekkisid pahandused ja sekeldused ametnikule, ülemusele, kodanikule jne.

Politseiniku amet on teatud kutse. Meil on olemas igasuguseid kutseõppeasutusi, algades majapidamise, aiapidamise ja keedukoolidega ja lõpetades sõjakooliga, mille peale antakse välja miljonisid! Mispärast ei ole siis tarvis raskele politseiniku kutsele ettevalmistamiseks kooli? Kas ei ole see ehk veel raskem ehk tähtsam kutse kui mõni teinegi? Kas ei ole sõjaväelasel, kes ainult ülemuse käsul tegutseb, kellel julgust ja os-

kust on laskeriista tarvitada, kergem ehk selgem tegutseda, kui politseinikul, kes peab iga sammu kaaluma? Kas ei ole see sarnane kutse, mille korporatsiooni koosseis võrdlemisi hea peab olema oma kõlbliste omaduste poolest? Kus aga neid omadusi võimalik kõige paremini tundma õppida? Koolis.

Politseinik ja politsei on õieti esimene tülikäsimuste lahendaja kodanikkude

Politseikooli ülem E. Mets.

vahel, ja sellepärast on tema tegutsemisel äärmiselt suur tähendus niihästi üksikute kodanikkude keskel kui ka riikliste huvide seisukohalt. Need mõned miljonid, mis politseikooli peale välja antakse, tasuvad ennast kaudselt tingimata ja on tarvilisemad kui ehk mõne teise kutsehariduse edendamise peale väljaantavad summad.

Kui nende ridade kirjutajal algusest peale oli selge, et praegusel ajal võimata on politsei alal tegutsema panna häid elemente ja tarviliselt ettevalmistatud politseinikke ilma ettevalmistuseta

vastavas koolis, siis peab tähendama, et selle mõtte elluviimine oli õige raske, raske just selle tõttu, et see uusi väljaminekuid nõudis, mispärast aga läbiviimiseks vähe lootusi paistis olevat. Kuid sellegi peale vaatamata jätkati eeltöid kogu aeg, seati kokku kalkultatsioone ja kavasad, sest oli kindel usk, et see mõte läheb läbi.

Ergutavalt mõjusid kaasa selles suhtes nii mitmedki asjaolud. Kuna Lätis, näiteks, politseikool juba ammu töötab, võrdlemisi kenasti töötab ja õpilasi niivõrd palju produtseerib, et neile kõigile ei jatku kohti — siis sai Riias viibimisel küsitud, mis nemad sarnaste lõpetajatega teevad? Vastus oli lihtne: lähevad eraellu, ja kui kord tarvis tuleb, astuvad teenistusse. Sellega kulutab Lätis riik ka nende peale raha, kes otsekohe politsei teenistusse astuda ei saa, kuid kellel selleks soov on. Ja kool töötab vahetpidamata.

Iseäralise tõuke andis küsimusele 1. detsember. See näitas, et politseinikul praegusel ajal on palju õppida, kui ta tahab täita sisekaitse ülesandeid. Ta näitas, et ka meil, nagu teistes riikides, peab Tallinnas, kui pealinnas, olema teatud kasarmu korras elutsev politseisalk, kes salgana, suurema üksusena võiks välja astuda. Senine ratsareserv on selleks, nagu jälle 1. detsember näitas, liig väikearvuline ja koormatud postide väljapanemisega. Tuli ka ilmsiks, et politsei-teenistusse ei või igat soovijat vastu võtta, vaid siin on tarvis inimesi igakülgsest tundma õppida. See on võimalik ainult teatud aja jooksul.

Sõjavägi ei ole selleks, et sisemisi väljaastumisi maha suruda. Seda peaks kõige pealt politsei tegema. Ja meie ei või sugugi kindlad olla, et sarnased katsed, nagu 1. detsembril, ei korduks.

Vaatamata rahaministeeriumi juures asuva eelarve komisjoni vastuseismisele, sanktsioneeris Vabariigi Valitsus ometi politseikooli asutamise kava ja on sellega täiesti õieti talitanud. Politseikooli asutamise mõiste oli õige ja annab tagajärgi, kui ainult liigutakse õiges suunas. Viimaseks on aga praegu kõige paremad eeldused. Selleks tervist ja jõudu endiselt ülemalt ja kaasteenijalt!

Ametnikkude kutsele vastavusest.

Administratiivasjade peavalitsuse juhataja Eugen Maddison.

Aegamööda hakkame ka meie oma valitsemisaparaadi tervendamisel otsusele jõudma, et haridus üksi ei tee veel meest, et riigitöös täiejõulise mehena esineda, on peale hariduse tarvis ilmtingimata veel midagi, ja nimelt kogemusi, osavust, vilumust jne. Kahtlemata on vilumatud ametnikud uhkasajaks, mida ei tohiks endale lubada riik, iseäranis kui arvesse võtta, et seda uhkust aetakse rahva ehk kodanikkude arvel. Oli aeg, mil olime sunnitud seda tegema: meie ehtasime riiki, ning olime sunnitud ehitama kiiresti ja nende jõududega, mis leidsid, mis end tööle rakendasid. Nüüd on aga teine ajajärk saabunud, kus mõelda tuleb, kuidas seda, mis suure rutuga tehtud, parandada, otsarbekohasemalt ümber ehitada — nagu teada, on kauemat aega juba päevakorras ministriumite asutamisseaduse küsimus. Kuid selle küsimusega on tihedalt seotud teine — ja nimelt töölihtsustamise ja -koondamise küsimus. Selle küsimuse lähiendamine oleneb suurel määral sellest, kui võrd vilunud on meie ametkond, on ta vilumatu, siis ei või juttugi olla töölihtsustamisest ja -koondamisest; ainult vilunud ametkonna juures võib töölihtsustamise ja -koondamise kava tegelikult ja edukalt teostada. See on algtõde, mille vastu oleks raske vaielda. Sellepärast olgu tervitatud iga samm, mis meid vilunud ametkonnale lähemale viib. Vilunud ametkonna küsimus on päevakorral isegi

ametnikkude peres. Nagu teada, kõneldi ja võeti vastu resolutsioone riigi- ja omavalitsuste teenijate kongressidel kutse- ja attesteerimiskomisjonide asutamise kohta. Teiselt poolt on ametasutusi, kes ise sellele teele on asunud, näit., postipeavalitsus. Teiste sõnadega, meie hakkame sedasama rada sammuma, mis mitmed teised riigid (Inglismaa, Ameerika Ühisriigid j. t.), kus juba ammu tegevuses kutsekomisjonid, omale valinud ja mis rahvusvaheliste kongresside poolt (Brüssel 1923. a.) igale riigile soovitatud.

Nõudes üldse vilumust ametkondadelt, tuleb seda iseäranis nõuda politsei-ametkonnalt, sest politsei oli ennem ja jääb alati rahva silmis kõikteadjaks, sest politsei kohta on kõige rohkem maksev põhiseaduse eeskiri „keegi ei või vabandada seaduse mitteteadmise“ (§ 4, teine lõige).

Selle kindlustuseks, et meil tulevikus kujuneb vilunud, eeskujulik politseiametkond, on politseikooli ajutise korralduse § 34, mille järgi võib tulevikus politseiametnikkudeks määrata või kinnitada ainult neid isikuid, kellel on politseiteenistuse kutsetunnistus ja seadustes või korraldustes ettenähtud üldharidus. Kutsetunnistused saadakse aga § 35 korras, kus ette nähtud kursused, kutsekomisjonid, praktiline ettevalmistus jne., teiste sõnadega, lubab oletada, et isik on kohane politseiteenistuseks.

Politseikooli rühma ülemad:

E. Lepner.

G. Muikmann.

Politseikool ja ametnikkude hariduse küsimus.

Siseministeriumi asjade valitseja Oskar Angelus.

Ametnikkude hariduse küsimus, mis juba varematal aastatel mitmel korral üles võetud, omab iga päevaga suurema tähtsuse. Suurem osa meie riigiasutuste ametnikkudest — peaaesjalikult vanemad ning oma erialal hästi vilunud isikud — on teatavasti võrdlemisi väikese koolihariduse saanud. Seletatav on see asjaolu kõige pealt sellega, et need ametnikud, olles juba vene ajal riigiteenistuses, ei saanud majanduslistel põhjustel haridust jätkata ja sunnitud olid ainult igapäevase leiva teenimise peale mõtlema, seda enam, et hariduse omandamine sel ajal hoopis suuremate raskustega seotud oli, kui praegu, ärarippuvalt keelelistest ja teistest põhjustest.

Meie demokraatlik kord aga paneb ametnikkude neale suuremaid ja raskemaid ülesandeid, kui endine keiserriigi kord: meie kord on riigiteenistuses seisvate isikute suhtes hoopis nõudlikum, kui vana kord. Endistel aegadel võis ametnik, kes teenistuse kohuste täitmisel eksis, pealati oma ülemuse juures kaitset leida — muidugi mõista, kui ajal poliitilist maiku polnud. Ülemus pidas harilikult tarvilikuks ametnikku järgmise ülemuse ees kaitsta, samuti ka seltskonna ja avaliku arvamise ees. Oldi arvamisel, et „Shipkal on kõik rahulik“ kõige parem ja kasulikum seisukoht on, et ametnikkude teenistusalaliste üleastumiste ja kelmuste avalikukstulemine tol ajal maksvat korda võib paista lasta halvast valgustuses — ning lõpu tulemusena saadigi seda kätte, et väliselt kõik hästi korras oli — välja arvatud mõni õige suur skandaal, mida variata enam võimalik polnud — kuna tegelikult vene ametkond, võib olla, kõige halvemas kuulsuses maailmas oli: tshinovnik — see oli rumaluse, altkäemaksu võtmise, ülekohtu, harimatuse ja laiskuse sünoniim. Meie riigiametnikud on pidanud palju vaeva nägema — ja peavad seda osaltki veel praegu — ning palju halbu sõnu kuulma, enne kui nemad vene tshinovniku renomeest on hakanud lahti saama.

Kui vene ajal tõsised mehed võisid arvamist avaldada, et publik on tshinovnikute jaoks loodud, siis on asi nüüd ümberpöördukt. Asjaajamine riigiasutustes on kõigile kättesaadavaks muutunud keele ja maksmapandud korra tõttu. Seda kasu-

tavad inimesed loomulikult ära, mõnikord, võib olla, isegi juba liig ohtralt. Minu poole on, näiteks, pööranud: isikud, kes korteritest kohtuotsuste põhjal välja tõstetud (era- mitte riigimajadest), kelledega abikaasa halvasti ümber käinud, keda äriajamisel ärisõber sisse vedanud, kelle varandus Venemaale jäänud, kes teistega päranduse pärast tülis jne. Iseenesest on see hea, sest see on loomulik, et inimesed, kellele elus ootamatult mingi võõras küsimus tähtsaks saab, ametasutusse lähevad nõu küsima; see näitab, et on usaldus ametnikkude vastu, ja kui eriti siseministeriumi poole kõiksugustes asjades pööratakse, siis tuleb see sellest, et lihtinimese arvamise järele siseministerium korraldab üldse sisemist elu, nii nagu tema sellest aru saab. Seda usaldust ja seda lootust, mis kodanikud meie, riigiametnikkude, neale panevad, ei või ega tohi meie petta. Meie riigiasutustes pole ette nähtud veneaegset „tulge homme“ süsteemi ega saatmist ühest asutusest teise: „küll mees kord ikkagi õigesse kohta satub.“

Meie, ülemused, nõuame omale alluvalt ametnikkudelt tõsist töötegemist, nagu seda omakord meie käest nõutakse, ning kõik meie oleme oma kohuste täitmisel üldise kontrolli all — nii hästi ülemuste, kui ka avaliku arvamise suhtes. Meil on demokraatlik riik ja — väike riik ja selle tõttu paistavad ametnikkude võimed kõigile rohkem silma, kui see oli varemalt. Sellest kõigest aga järgneb, et meil on vaja mitte ainult ausaid, töötahtjaid, vaid ka tööoskajaid, haritud ametnikke.

Siaa tuleb lisaks veel teine moment: koosseisude vähendamiste tagajärjel on ametnikkude arv, võrreldes, näiteks, 1921. aastaga, tuntavalt vähenenud ning kahaneb edaspidigi veel. Tendents on asutuste koosseise viimase võimaluseni kärnida ning selle miinimumini jõuame meie kindlasti, kõikide üksikute vastuseismiste peale vaatamata. Töö ei vähene aga — sellest järgneb, et töötegemise intensiivsus peab iga ametniku suhtes maksimumini tõusma; väikeste jõududega tuleb meil võrdlemisi suur töö ära teha, seda võime meie aga ainult siis, kui meie käsutada on vilunud ja haritud isikud. Meil ongi nii mõnes peavalitsuses juba asi nii moodi ku-

junenud, et ametnikkudelt universaalteadmisi nõutakse. Kuna, näiteks, Saksamaal, Preisi siseministeriumis peale vastavate juhatajate ja abijuhatajate iga tähtsama küsimuse jaoks erireferent on (politsei keskasutustes: lõhkeainete referent, passide referent, välismaalaste referent, kes kõik ainult küsimuse teoreetilise küljega tegemist teevad ning jooksvaid asju ei aja), pannakse meil olude sunnil teoreetiliste küsimuse külgede lahendamine ühe või paari isiku peale. Praegu maksab sarnane nõudmine küll alles mõne kõrgema ametniku kohta, kuid tegelik elu saab aja jooksul ka vähematel kohtadel olevatelt ametnikkudelt ikka laialisemaid teadmisi nõudma. Nagu sõjaväelastel ja politsei-ametnikkudel tuleb erikool lõpetada teenistuskoha saamiseks, tuleb ka ametnikkudel hakata hariduse täiendamise peale mõtlema, seda enam, et võib olla, juba tulevane palgaseadus hakkab ühel või teisel kiivil eriharidust arvesse võtma.

Kuid, kui niimoodi ametnikkudelt teadmisi nõutakse, tuleb neile ka võimalus luua erihariduse, kõige pealt üldise juriidilise hariduse saamiseks; sest ka praegu nuudub paljudel igasugune võimalus omal kulul haridust iatkata, eriti eriharidust ülikoolis. Tähtis on muidugi mõista küll ka täielik üldine haridus keskkooli mõttes, kuid käesoleval juhtumisel on veel tähtsam erialaliste teadmiste täiendamine.

See — ametnikkude erihariduse täiendamise küsimus on meie päevil ka Lääne-Euroopa riikides harutamisel, kus otsitakse mitmesuguseid teid asia lahendamiseks. Saksamaal on asutatud erilised n. n. administatiiv-akadeemiad (v. „F. Politseileht“ nr. 26/27 s. a. „Ametnikkude ülikoolid“ — Dr. Genzmer), millised kursused kestavad kuus semestrit ja kus esimesel õppekestvuse ajal üldiseid aineid läbi võetakse ning alles pärastpoole spetsiaalteadustega tegemist tehakse. Nende ülikoolide eesmärk on mitte ainult teadmiste, vaid teaduse edasiandmine. Kõige paremaks neist ülikoolidest loetakse Berliini akadeemia. Et sel teel võimalik pole kõikidele, eriti provintsis teenivatele ametnikkudele õppimist võimaldada, on mitme süsteemi järele pikema või lühema vältusega kursused sisse seatud jne.; ühe sõnaga, küsimus on tõsise tähelepanu oma peale tõmbanud.

Meil seisab küsimuse raskus selles, et ülikool ei asu ametasutuste keskkohal, pealinnas, mispärast kahjuks ei saa amet-

nikkude jaoks kasutada ülikooli ruume, sisseseadeid ja õppejõude, nii et tuleb teist teed leida. Minu arvates võiks küsimust igapidi hästi lahendada meie hiljuti tegevuse alustanud politseikooli abil. Tean küll, et juba nimi mitmeid kohutab, sest pole meie ju veel kõigist eelarvamistest politsei suhtes vabad, mis vene ajast külge jäänud. See ei tähenda veel sugugi „politseiriigi“ ellukutsumise tahet, kui ametnikkude jaoks erikursused seal sisse seatakse, kus see kõige otstarbekohasem ja odavam on, käesoleval juhtumisel politseikoolis.

Ametnikkude kursusi politseikooli juures peaks esimeses järjekorras keskmistel kohtadel teenivatele ametnikkudele korraldama, kes enam-vähem iseseisvalt ametkohuste täitmisel tegutsevad ja kellele peal suurem vastutus lasub, nagu, näiteks, osakondade ülemad ja juhatajad, sekretärid, käsutusametnikud, toimkondade ja laudkondade ülemad ja juhatajad, asiaajajad ja vastavad kantselei- ja välisteenistuse ametnikud. Kui olud lubavad, tuleks mõistagi kõigile võimaldada kursustest osa võtta. Ka meil peaks sisse seatama üldised kõikidele ametnikkudele loengud ja eriteaduste kursused. Esimesed saaksid politseikoolis peetud ning teised vastavate keskasutuste või teistes kohalikes ruumides.

Asi seisab selles, et politseikooli kõrgema klassi õppekavas hulk aineid leidub, mida peab teadma iga riigiametnik, mispärastki soovitav on üldiste kursuste ühendamine politseikooli kõrgema klassi loengutega mõnede ainete suhtes. Siia kuuluvad: kodanikuteadus (üldised mõisted õigusest, üldised mõisted riigiõigusest, üldised mõisted valitsemise õigusest, rahvusvaheline läbikäimine), finantsõigus, kriminaalõigus ja kohtupidamine, tsiviilõigus ja kohtupidamine, administatiiv kohtupidamine, lühike ülevaade kodumaa ajaloost ja maateadusest ja eesti keel. Nende ainetele võiks vast ehk veel juure lisada eraõiguse põhiõoned, mis iseenesest tähtis iuriidilise mõtlemisviisi arendamiseks. Kriminaalõigust ja kohtupidamist võiks läbi võtta politseikooli alama klassi õppekava ulatuses.

Üldistele kursustele võiksid järgneda praktilised tööd läbi võetud ainete kohta ning siis juba eriloengud spetsiaalainete üle. Viimased loengud saaksid peetud vastavate ametasutuste eriteadlaste — kõrgemate ametnikkude poolt, kusjuures mõ-

ned ained võiksid ühiselt küsimustest huvitatud asutuste poolt käsitatud saada; nii võiks olla ühine lektor ning ühised loengud tolliseadustiku üle tolliametnikkudele ja piirivalve ametnikkudele jne. Mõnes osas võiks ka eriloengute suhtes kasutada politseikooli: loengutest aine üle „politsei tegevus kõlblus- ja komblusvalve alal“ võiksid osa võtta töö-hoolekandeministeeriumi ametnikud, „politsei ülesanded ehituste järelvalve alal“ huvitaks teedeministeeriumi ametnikke, „politsei ülesanded kaubanduse ja tööstuse alal“ — kaubandus- tööstusministeeriumi ametnikke, „politsei ülesanded metsa- ja põllumajanduse alal“ — põllutööstusministeeriumi ametnikke, „politsei tegevus kaitseväe ametkonna asjas“ — kaitseministeeriumi mõne osa ametnikke, „tervishoid“ — jällegi tööhoolekandeministeeriumi ametnikke jne.

Kursuste kestvus ei tohiks liig pikk olla. et ametnikke mitte väsitada ja neid mitte ükskõikseks teha loengute vastu ja et praeguste koosseisude juures võimalik pole ametnikke kauemaks ajaks kas või osaliselt töölt vabastada kursustest osavõtmiseks. Arvan, et kuue kuu iooksul (päevas 2—3 tundi) on kursused läbi kuulatud ning eksamid sooritatud. Kursused peavad tingimata eksamitega lõpema, ilma sarnase sunniabinõuta kahjuks ikkagi läbi ei saa. Kursusi lõpetanud ametnikkudele peaks eriline diplom välja antama, mis — kui kord peaks palgaküsimus, näiteks, kõrgema haridusega mingil viisil seotama — õiguse annaks sama palju palka saada, kui ülikooli ja teiste kõrgemate õppeasutuste lõpetajad. Väga soovitav oleks, et diplomiga veel teised, üldised soodustused ühendatud

saaksid, mis omalt poolt virgutaks ametnikke kursusest osavõtmisele ja lõpetamisele.

Kursustest osavõtmine pole sunduslik; osavõtjaid tuleks osaliselt töölt vabastada, sest arvata võib, et kõiki loenguid ei saa peale lõunat ära pidada, nii et kursuste ametnikud päevas tunniks või rohkem tuleks vabastada. Kui ühenduses ametnikkude üldkursuste korraldamisega politseikoolile lisakulud tekivad, kannavad neid need asutused, kes ametnikke kursustele komandeerivad.

Peale muude sarnase kava läbiviimisega seotud raskuste, kerkib päevakorrale: 1) ruumide küsimus, sest teatavasti on praegused politseikooli ruumid võrdlemisi kitsad, ning 2) väliaspool Tallinna linna asuvate ametnikkude kursustest osavõtmise küsimus. Ruumide asia on arvatavasti kergem lahendada, raskem on provintsi ametnikkudele osavõtmise võimaldamine. Siin leiduks kaks väljapääsu võimalust: kui astutuse töö seda lubab, komandeeritakse ametnik vastava aja peale Tallinna — komandeerimise kulusid ametnikule ei makseta, küll aga saab tema kursuste kestvuse ajal palga endises suuruses edasi — või tuuakse ametnik teatava aja peale seal, kus see võimalik. Tallinnas asuva asutuse juure üle ja tema asemele komandeeritakse keskpäigast teine ametnik.

Arusaadavalt tekivad päevakorrale ühenduses ülesseatud kavaga väga mitmed küsimused; käesoleva kirjatüki ülesanne ei taha ega saagi olla asja põhialik uurimine ja lahendamine, vaid ainult algatus — minu arvates — väga tähtsas ja tänuväärt sihis.

Politseikool ja avalik arvamine.

„Päevalehe“ toimetuse liige Ed. Jürisson.

Oma teenistuskohuste täitmisel tuleb politseil, kui avaliku korra järele valvaval aparaadil, alaliselt kokku puutuda rahva laiade hulkadega. Selle tõttu kujuneb kodanikkudel politseist teatud arvamine ja seisukoht, muidugi vastavalt sellele, kui võrd nõuetaval kõrgusel seisab politsei oma kohuste ja ülesannete täitmisel.

Politseiteenistuse iseloom üldiselt on niisugune, et see nõuab autoriteeti kodanikkude silmis. Eriti meil, kui demokraatlikus vabariigis, on see möödapääsema-

tuks vajaduseks. Meie politsei peab korda looma ja alal hoidma rohkem oma autoriteediga, kui sõjariistus jõuga ja surveabinõudega.

Selleks aga, et politseil oleks rahva silmis autoriteet, peab avalik arvamine politseiametnikus nägema hästi ettevalmistatud ja kõrgel arenemisastmel seisvat isikut, kes teadlikult käsitab ja jälgib neid seadusi ja õiguslikke norme, mille kaitseks ta oma teenistuskohuste tõttu peab välja astuma.

Ülesvõtted politseikoolist.

Politseikooli maja Laial tänaval.

Senine politsei isiklise koosseisu komplekteerimine ei soodustanud politseile niisuguse autoriteedi kujunemist. Vastavate õppeasutuste puudumise tõttu tuli inimesi politseiteenistusse võtta vastava eelhariduseta. Suuremal osal meie politseiteenijatest on olemas ainult lühikeseajaline kaitseväge teenistuslik staash.

Selle tõttu jätab meie politsei oskuslik tasapind ametalal mõndagi soovida. Suurema pahena aga kui seda on vähene ettevalmistus ametalal, tekkis politsei isiklise koosseisu täiendamiseks niisugusel teel rahva hulgas vaade, et politseiteenistus on niisugune ala, kuhu pääseb ka juhuslik isik, ja mis ei vaja erilist ettevalmistust. See aga kisub rahva hulgas politsei autoriteedi alla.

Laiade rahvahulkade silmade eest jääb varjule see töö, mis tehakse politsei siseses elus politseiteenijate teadmiste

täiendamiseks ja oskusliku tasapinna tõstmiseks. Püsivalt jääb teadvusse ainult see moment, et teine või kolmas kodanik rahva hulgast sai ettevalmistuseta otsekohe politseivormi selga ja asus oma ametkohuste täitmisele. Arusaadavalt ei võinud inimestes tekkida autoriteedi tunnet niisuguse politseiametniku vastu, kes alles täna oli lihtkodanikuna teiste juhtida ja juba homme peab valitsusvõimu esitajana ja korrakaitsejuhtina suure hulga kodanikkude elu ja vahekordi üksteisega seaduste ja määruste poolt ettenäidatud roobastesse.

Nii tähtis ei ole siin asja sisuline külg, kui see psühholoogiline mõju, mis niisugused nähtused avaldavad rahvahulkadele. Ja niisugustest üksikutest momentidest kujuneb lõpuks massiline arvamine, et politsei koosseis on juhuslikkudest isikutest komplekteeritud, kes oma ülesandele

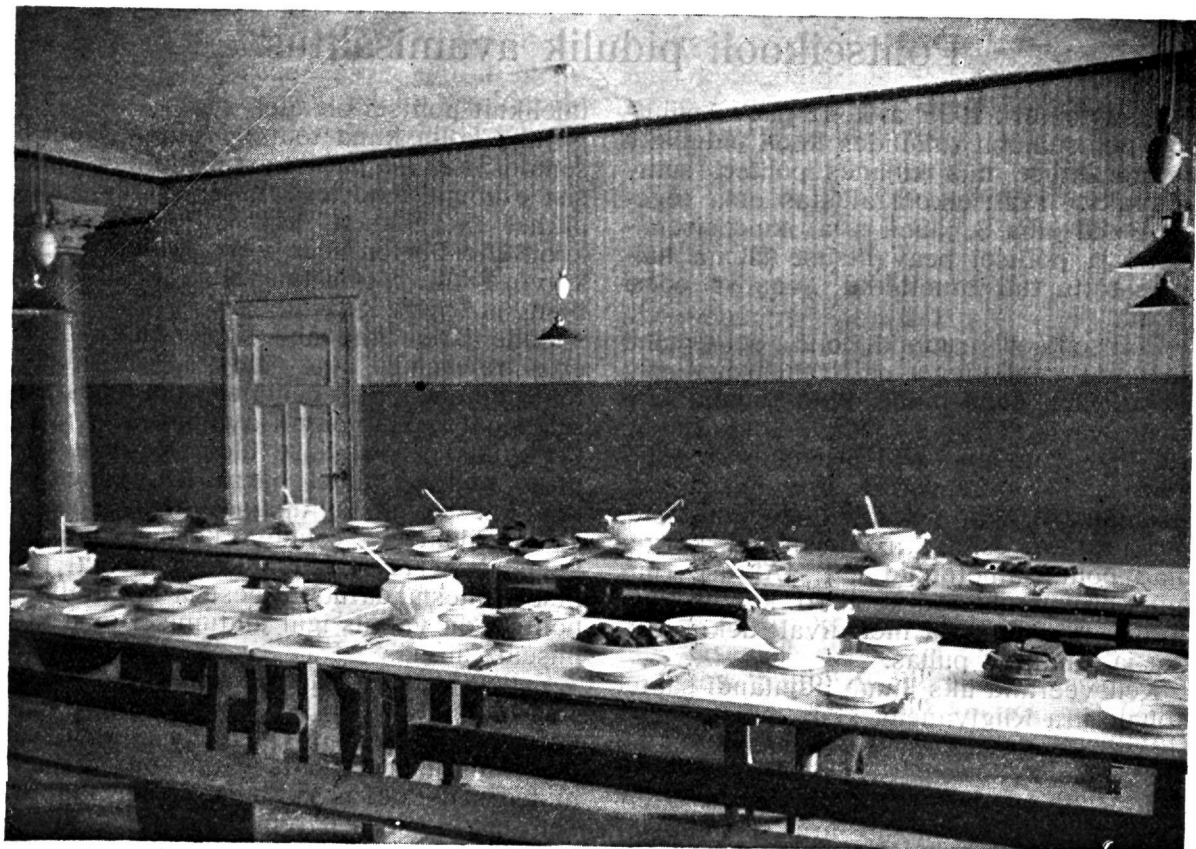
Õpperuum.

pole sugugi paremini valmistatud, kui mõni teine lihtkodanik. Sellest omakorda tuleb järeldada, et politseil ei ole autoriteeti avaliku arvamise silmis.

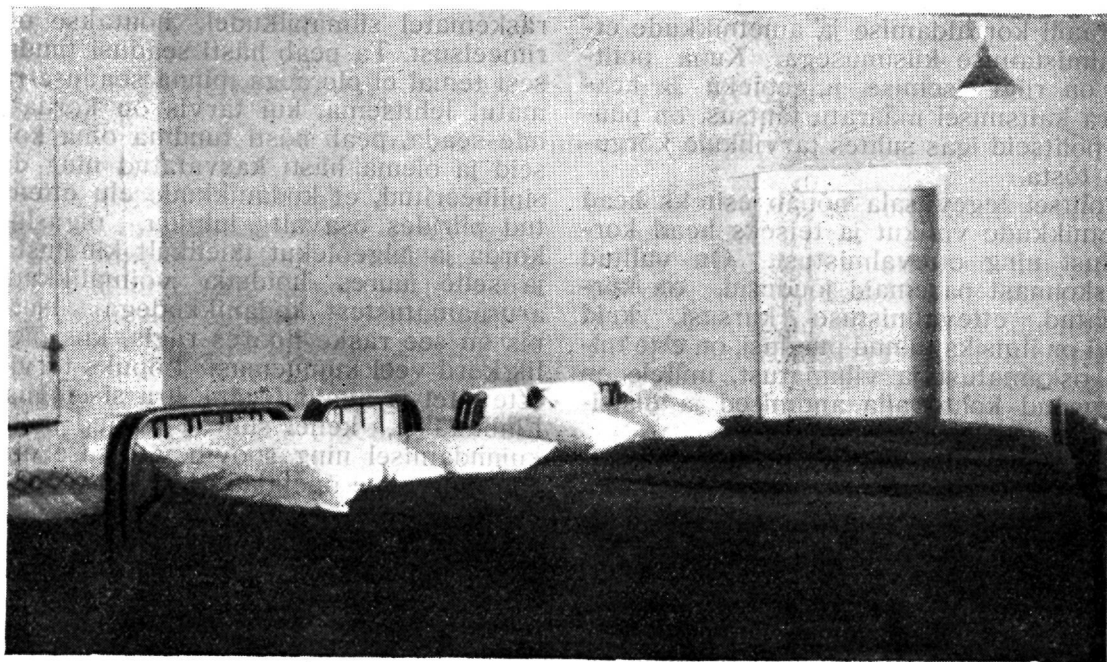
Olukorda peab parandama ja loodetavasti parandabki seda politseikool. Avalik arvamine tervitab politseikooli avamist, sest õigustatult loodetakse selle kaudu politsei koosseisu väärtuse tasapinna tõusu. Politseikooli kursuse lõpetanud isik on oma kohuste vastu paremini valmistatud, kui senised politseiteenijad ja — mis peasi — kodanik teab seda, et see tõesti nii on. Ta teab, et

politsei alal on tegutsemas isikud, kes on saavutanud teatud ametialise oskuse ja võimiste normi ja see annab politseile rahva silmis nii väga tarviliku autoriteedi.

Kui lõpuks puudutada seltskonna õigem kogu rahva avaliku arvamise kõlastajat — ajakirjandust — siis on sellele seisukoht politseikooli tarvilikkuse suhtes olnud senini ja peab ka edaspidi olema jaatav, kuna politsei täiendamine ja ajakohane arendamine on ülesanne, mille tähtsust ja tarvilikkust ajakirjandus alati on rõhutanud.

Söögituba.

Magamistuba.

Politseikooli pidulik avamisaktus.

8. septembril 1925. a. k. 12 päeva pühitseti politseikooli ruumides kooli piduliku avamisaktust, mis kujunes politsei suupäevaks. Politseikool alustas oma tegevust küll juba 3. juunil s. a., kuid siseministri ja politsei peavalitsuse ülema haiguse tõttu tuli ametlikku avamist edasi lükata.

Politseikooli ruumid olid sel puhul ilustatud vanikutega ja rohelisega ning jätsid väga kena mulje, kuid ruumid kipusid vägisi kitsaks jääma kokkutulnud külalistele. Ilmunud olid: siseminister, sõjaminister, kohtuminister, siseministri abi, siseministeeriumi peavalitsuste juhatajad, prokuratuuri esitaja, ajakirjanikud, kõrgemad politseiametnikud j. t. Aktuse ruumiks oli korraldatud kooli III. korral klassituba, mis oli väga meeldivalt dekoreeritud ja piinlikult puhas.

Kell veerand üks ilmub adjutandi saatel kohale hra Riigivanem, keda tervitusmarsiga vastu võetakse. Kooli kasvandikud, kes saalis rivikorras ritta seatud, võtavad hra Riigivanema vastu müriseva „tervist'iga”. Aktus algab hra siseminister Einbund'i avamiskõnega. Tervitades kõiki külalisi ja koosolijaid kõneles ta kokkuvõttes järgmist: Täna pühitseme tähtsat sündmust politsei elus. Siseministeerium on algusest peale mures olnud politsei aparadi korraldamise ja ametnikkude ettevalmistamise küsimusega. Kuna politseil on riigi sisemise julgeoleku ja heakorra kaitsmisel määratu tähtsus, on püütud politseid igas suhtes tarvilikule kõrgusele tõsta.

Politsei tegevusala nõuab esiteks head ametnikkude valikut ja teiseks head korraldust ning ettevalmistust. On valitud seltskonnast paremaid jõudusid, on korraldatud ettevalmistuse kursusi, kuid siiski on ilmsiks tulnud puudusi, on ette tulnud oskamatus ja vilumatust, millele on järgnenud kohtu alla andmised ja distsiplinaarkaristused.

Nüüd on politsei ettevalmistuses kavatsus kindlamate õppeviiside juure jõuda, millest loodame paranemist riiklikule korrale.

Politsei on seaduse valvaja ja elluviija kohtadel. Nagu ta kasvatatud, seadusi tunneb ja esineb, niisugune on riigis kord ja kodanikkude vabadus. Olgu seadused kui hääd, on kord ikkagi halb, kui seadusi ei täideta. Korra alalhoid rahu ajal lasub

täielikult politsei õlgadel.

Juba kolm kuud töötab Tallinnas politseikool; kuu aja pärast astub alamast klassist esimene lend tegevusse ja kolme kuu pärast kõrgemast klassist. Edaspidine kooli käekäik on selle võrra kindlustatud, kui võrd talle vastu tulevad Vabariigi Valitsus ja Riigikogu.

Selle järele kannab kooli ülem Mets ette referaadi aine üle: „Politseikool, tema tähtsus ja arenemine”, mis lehes teisel kohal kokkuvõetult avaldatud.

Politsei peavalitsuse ülem Reiman tervitab politsei nimel härra Riigivanemat, kes käesoleval juhtumisel meie politsei ajaloos politseid esimest korda isiklikult külastab. Tänapäev härra Riigivanemat politseile ülesnäidatud au eest ja kinnitab, et politsei on valmis igal juhtumisel oma kohuseid täitma.

Sellele vastab härra Riigivanem Jaakson ja rõhutab politsei suurt tähtsust heakorra hoidmisel. Ühelgi riigitegelasel pole kahtlust, et politseil on suured ülesanded seltskonnas ja riigis. Mida kultuurilisem riik, seda parem peab olema kord; iga väiksema korrariikkumine tuleb juba algusest kahjutuks teha. Mida kultuurilisem riik, seda keerulisemad seadused, seega ka keerulisemad politsei ülesanded. Politseilt nõutakse kohusetruudust just raskematel silmapilkudel, nõutakse ohvrimeesust. Ta peab hästi seadusi tundma, sest temal ei ole aega minna seaduse raamatut lehitsema, kui tarvis on korda ja lule seada, peab hästi tundma oma kohuseid ja olema hästi kasvatatud ning distsiplineeritud, et kodanikkude elu ettenähtud piirides osavalt juhtida, õiguslikku korda ja julgeolekut täielikult kindlustada ja selle juures hoiduda võimalikkudest arusaamatustest kodanikkudega. Iseäranis on see raske noores riigis, kus õiguslik kord veel kujunemas. Lõpuks tervitab ettevõtet ja avaldab tänu hra siseminister Einbund'ile, kellel suured teened politsei kujundamisel ning soovib valitsuse nimel edu ning õnne õpetajatele ja kasvandikkudele.

Härra Riigivanema kõnele järgneb isamaa hümn, mida kõik kaasa laulavad ühendatud meeleolus.

Edasi kõneleb härra sõjaminister Soots ning tähendab, et kaitseväge ülesandeks on valvel olla riigi julgeoleku kaitseks välise vaenlase vastu. Oma ülesannet võib kait-

sevõri edukalt täita siis, kui tema seljata-
gune on kindel. Vabadussõja ajal oli ülem-
juhataja esimeseks ülesandeks kindlustada
seljatagust, milleks tuli luua hulk seljata-
guseid asutusi — komandantuure. Nüüd,
kus politseikool asutatud, loodab ta, et tu-
levikus välja kujuneb niisugune politsei
kaader, kes omal jõul suudab sisemist
korda kindlustada, ilma, et tarvis oleks
kaitseväge eemale tõmmata tema otseko-
hesest tegevusest ja õpetusest rahu ajal.

Kohtupalati prokurööri vanem abi härra
Kuusik tervitab prokuratuuri nimel po-
litseikooli ning avaldab lootust, et tulevi-
kus tublimad jõud tegevusse astuvad, kes
kuritegevuse vastu võitlemisel prokura-
tuuri ning ka kohtu tegevust märksa ker-
gendavad. Soovib koolile hääd edu ja
õnne.

„Politseilehe“ nimel annab tervitusi
edasi lehe vastutav toimetaja härra E.
Maddison, kes lootust avaldab, et kooli
lõpetajate hulgast, kes põhjalikuma ette-
valmistuse saanud ning rohkem oma tege-
vusalasse on süvenenud, politseilehele
palju kaastöölisi võrsub ja lehe vastu suu-
remat huvi tunnevad, kui praegused
ametnikud.

Vaadates selle juures kasvandikkude
peale, paistab juba nende silmadest ja

näoilimest, et nad palju, palju tahavad anda
oma kutseajakirjale ja teiselt poolt am-
mutada näpunäiteid oma teenistuse alal.

Edasi järgnevad veel tervitused Tal-
linna linna politsei ülema abi, härra Tang'i
poolt Tallinna linna politsei, politseiamet-
nikkude kogu ja Tallinna linna politsei
spordi ringi poolt.

Kriminaalpolitsei Tallinna jaoskonna
ülem Sernow tervitab politseikooli kri-
minaalpolitsei nimel ja kaitsepolitsei nimel
kaitsepolitsei Tallinna jaoskonna ülema
abi härra Eiskop.

Kirjalikult on tervitusi saatnud piiri-
valve valitsuse ülem ja Lääne maakonna-
ja kriminaalpolitsei Haapsalu jaoskonna
ülemad.

Sellega on aktus läbi.

Kooli ülem palub külalisi kooli ruume
vaatama, kus juures pakub kooli tegevuse
ning sisemise elu kohta ülevaadet. Selle
aia sees, kui külalised ruumisid vaatavad,
mis vaevalt pool tundi kestab, on aktuse
saal nagu nõia kepiiga ümber muudetud.
Saalis on nägusalt kaetud teelaud ning
kooli ülem palub külalisi teed jook-
ma. Muusika helide saatel maitstakse
teed, veini ja puuvilja. Ülendatud meele-
olus aetakse juttu ja peale härra Riigi-
vanema lahkumise lahkuvad ka külalised.

Politseikool, tema tähtsus ja arenemine.

Politseikooli ülem E. Mets.

Ei ole ühtegi teenistusala, ei ole ühtegi
elukutset, mis ei nõua kõige pealt tarvi-
lisi eelteadmisi ja teiseks tarvilikku vilu-
must omal alal. Nii ka politsei teenistus.

Selles seisab ka meie politseikooli üles-
anne ning tähtsus. Politseikool peab kõige
pealt andma neid teadmisi, mis politsei-
teenistus nõuab ja teiseks andma sarnast
kasvatust, et tulevane ametnik või tee-
nija suudaks eksimatult ja korralikult täita
tema peale pandud kohustusi.

Politseikooli korralduses (R. T. nr. 61/62
1925. a.) § 1 on tähendatud tema ülesanne
ja siht: „ette valmistada politsei-
ametnikke ja teenijaid ning
arendada nende keskel amet-
oskust.“

Meie olud ei luba üleval pidada mitut
kooli iga politsei eriala jaoks, sellepärast

tuleb siin valmistada ette igale erialale ja
ka ametastetele.

Siin valmistatakse ette nii ametnikke,
kui ka teenijaid. Selleks on 2. kl.: kõrgem
klass valmistab ette raiooni ülemaid ja
sellele ametastmele vastavaid ametnikke;
alam klass — kordnikke ja sellele amet-
astmele vastavaid teenijaid.

Kooli võetakse vastu: a) politseiteenis-
tuses olevaid isikuid ja b) politsei teenis-
tusse astuda soovijaid isikuid. Viimased
peavad olema: 1) Eesti kodanikud 2) täis-
ealised 3) laitmatute ja karskete elukom-
metega, 4) kaitseväeteenistuses olnud, 5)
füüsiliselt täiesti terved. 6) vastava hari-
dusega: kõrgemasse klassi astumiseks
vähemalt keskkooli 3 klassi (9. õppeaas-
tat) ehk endise keskkooli 6 kl. haridusega,
ja alamasse klassi — algkooli haridusega.

Vastu võtab kooli nõukogu, kus juures erilist tähelepanu pööratakse sisseastuja vaimliste omaduste ja võimete peale, kui-võrd ta selleks on arenenud, et kasvada heaks politseinikuks ja korralikult võiks oma ülesandeid täita, nagu: tähelepanu, meelepidamist, orienteerimist jne., muidugi niipalju, kui see esialgu on võimalik.

Praegune kooli kasvandikkude koosseis on komplekteeritud väljaspoolt eraisikutest, kes soovivad politseiteenistusse astuda, arvu poolest 70 (30 kõrgemas ja 40 alamas klassis). Neid saadetakse vabane-nud kohtadele. Edaspidi kavatakse võtta osa teenistuses olevaid isikuid ja osa väljaspoolt eraisikuid, selle järele kuidas tarvidus on uute ametnikkude ja teenijate järele. Sellega valmistame ühel ajal ette uusi ja õpetame ka teenistuses olevaid ametnikke ning teenijaid.

Mis puutub õppetegevusesse, siis võime seda jaotada kahte ossa: teoreetiline ja praktiline õpetus. Teoreetilistel tundidel tutvustatakse kasvandikke kõigi nende seadustega ja ülesannetega, mis politseiteenistuses tarvis läheb: praktilistel tundidel — nende abinõudega ja võimalustega, kuidas oma teadmisi käsitada ning missugusi abinõusid teatavatel juhtumistel tarvitusele võtta.

Teoreetilised ained on: riigi ja kodaniku õpetus, kriminaal-, tsiviil-, administratiiv- ning finantsõigus, protsessuaal seadused ja sundmäärused. Peale selle üldhariduslised ained — eesti keel ja kodumaa ajalugu ning geograafia.

Praktilise teenistuse alal õpetatakse: 1) kuritegude jälgimise tehnikat ja kuritegijate registreerimist; 2) julgeoleku kaitsmist korra alalhoidmist ja vahiteenistust; 3) riviteenistust, käsirelvade tarvitamist ning laskeasjandust; 4) enesekaitse võt-teid ja üldisi kehaharjutusi ühenduses ter- vishoiuga; 5) esimest abiandmist õnnetu-juhtumistel ja 6) praktilist seaduste ja määruste käsitamist ning politseiasutuste asiaajamist.

Mis puutub teoreetilisse ossa, siis on see eram välja kujunenud, kuna praktiline osa täiendust ja parandust nõuab, kuna senini puudusid kogemused ja vastavad õppeabinõud. Teiseks on praktilise teenistuse õpetamine otsekoohes ühenduses tegeliku teenistusega; niivõrd kui edeneb ja täieneb kogemustega tegelik teenistus, sedavõrd peame seda käsitamisele võtma ka koolis.

Praktilise ala oleme püüdnud võimalikult

siduda otsekoohese teenistusega. Nii käivad kasvandikud kohalistes politsei asutustes ja postidel harjutustel, kus nad tegelikke teenistuskohuseid täidavad, selle järele, kuidas klassis läbi on võetud. Igakord antakse kasvandikkudele teatud ülesanded ja seletatakse need enne ära. Kasvandik teatab tagasi tulles kõigest, mida ta väljas tähele pannud ning keerulisemad küsimused harutatakse tunnis läbi. Võin konstateerida, et sarnased praktilised harjutused on annud senini häid tagajärgi, sest nad aitavad selgitada seaduste mõtet ja arendavad tarviliste abinõude tarvitamise oskust. Peale selle äratavad nad rohkem huvi teenistuse vastu, kuna ainult teoreetilised tunnid ära tüütavad ja ained kergemini ununevad.

Kõige raskem osa õppetegevusest on kasvatusline külg, mis nõuab kooli õppepersonaalilt suuri jõupingutusi. Siin peab tundma iga kasvandiku iseloomu omadusi, et arendada tema häid külgi ja välja kiskuda neid halbu omadusi, mis halvavalt võivad mõjuda tegelikus teenistuses.

Selleks tuleb kasvatada kasvandikkudes kindlat ja teadlikku distsipliini ja enesevalitsemist. Kui nad seda ehk sõjaväeteenistuses on omandanud, tuleb distsipliini täiendada ja süvendada vastavalt politsei teenistuse kutsele. Kasvandikkude tundmaõppimiseks on kooli juures sisse seatud internaat, kus kasvandikud peavad elama. Koolis on maksev sõjaväeline kord nagu sõiakoolideski, kus maksev on oma kodukord ja sisemine elu käib kindla päevakorra järele.

Distsipliini kasvatamiseks ja välise esinemise ning ülesastumise õpetamiseks võetakse läbi riviteenistust, niivõrd, kui-võrd see politsei teenistuses on tarvilik. Ühes riviteenistusega võetakse läbi käsirelvade tarvitamist ja laskeoskust. Siis on tõsist tähelepanu pööratud ka spordi peale, välja minnes tuntud põhimõttest: „In corpore sano, mens sana est“ (terves kehas, terve vaim). Spordi alal on lühikese ajaga ilusaid tagajärgi saavutatud, kuid selle juures on ikka eemale hoidud rekord-spordist.

Koolis on alalise koosseisus: Kooli ülem, 2 rühma ülemat, 4 jaotülemat ja spordi instruktor. Peale selle on kutsutud tähtsamate erialade õpetamiseks lektorid väljaspoolt, kes on tuntud õppejõud. Neist loevad kriminaalõigust ja protsessi kohtupalati prokurööri van. abi hra Kuusik; tsiviilõigust — rahukogu liige h-ra

Grünthal; tervishoidu — san. kolonel-leit. Liik; loomatervishoidu—veter.maj. Grünvald, siis veel vastavatest peavalitsustest juhtivad jõud, nagu: tolli, aktsiisi, maksude, jahikorralduse jne. aladel.

Edasi tahaksin lühidalt puudutada kooli arenemiskäiku. 1921. a. hakati korraldama selleaegse ja praeguse siseministri h-ra Einbund'i algatusel lühikeseajalisi kursusi teenistusesolevatele ametnikkudele, kõige pealt raiooni ülematele. Kursuste kestvus oli esialgu 3 nädalat, kordkorralt aga pikendati neid kuni 2 kuuni (1924).

1922. aasta lõpul ja 1923. a. algul korraldati kursusi ka kõrgematele politseiametnikkudele, jaoskonna ülema abidest kuni politsei ülemate abideni. Umbes samal ajal komandeeriti kursustele ka kriminaal- ja kaitsepolitsei ametnikke. Kursustelt võisid piiratud arvul osa võtta ka eraisikud, kes politsei teenistusse soovisid astuda.

Kursusi on üldse korraldatud: raiooni ülematele 13, kõrgematele ametnikkudele 3, kus õpetust said 880 välis-, 170 kriminaal- ja 37 kaitsepolitsei ametnikku, peale selle 45 eraisikut, kokku 1132 inimest.

Peale 1. detsembri sündmusi 1. a. jõuti otsusele, et on tarvis ellu kutsuda politseikool, kus politseiametnikud tarvilist ja järjekindlat ettevalmistust ning kasvatust võivad omada. Õppetegevuse kõrval moodustaks kool enesest reservi, kes tarvilisel korral välia võiks astuda suurema üksusena, kui korra jalule seadmiseks abi tarvis on.

Nüüd tahaksin veel võrrelda meie politseikooli väljamaa omadega. kuivõrd minul on olemas andmeid nende kohta, ja selgitada, kas meie ei ole ette tahtnud jõuda Lääne riikidest.

Peab tähendama, et Lääne kultuuri riikides on politseikoolid juba hulk aega tegutsenud. Nii leiame, et Itaalias asutati politseikool juba 1905. aastal, mis pidi ette valmistama kandidaate politsei teenistusseks (Scuola di Polizia scientifica). Kooli kursus kestis 3—4 kuud ja peale eksami sooritamist õppetöö lõpul määrati õpilased 6 kuuks mõnesse politsei asutusse praktiseerima, ning peale sellekohast attestatsiooni asutuse ülema poolt määrati neid teenistusse politsei ohvitserideks (komissaride abideks).

Peale selle asutati seal veel koolid ka politsei teenijatele või alamväelastele. (Regia Scuola degli allieri Carabinieri), kus peale teoreetiliste ainete, nagu kriminaal- ja administratiivõigus ja protsessuaal sea-

duste, väga suurt rõhku pandi praktiliste alade peale. Sel alal õpetati telegraafi ja telefoniga käsitamist, kiirkirjutamist, masinakirjutamist, mootorsõiduriistadega ümberkäimist jne.

Saksamaal on 2 liiki politseikoole. Ühed valmistavad ette teenijaid ehk kordnikke (Schutzmann), teised politsei ohvitserisid (Polizeioffiziere). Esimestesse võetakse vastu noori mehi 20—21 aastani, algharidusega. Vastuvõtmisel vaadatakse kõik läbi ja tehakse psüko-tehnilisi katseid, kas nad on kõlbulikud politsei teenistusse.

Õpetus kestab üks aasta, mille järele neid, kes kooli rahuldavalt lõpetanud, teenistusse saadetakse; kuid neid ei määrata otsekohe vastutavatele kohtadele, vaid reservi; ainult teatava aja järele võib neid kordnikkudeks (Schutzmann) määrata.

Õpetamisel pannakse erilist rõhku tänavana teenistuse peale. Peale selle võetakse seal läbi ka üldhariduslisi aineid, nii et nad edasi võiksid minna kõrgemasse kooli. Kooli lõpetajad peavad 12 aastat politseis teenima.

Ohvitseride koolidesse võetakse vastu noori mehi keskkooli haridusega, harilikult neist, kes juba alama kooli lõpetanud ja kellel juba teenistusline staash. Õpetus neis kestab samuti üks aasta. Neis koolides valmistatakse ette julgeoleku (Schutzpolizei) ametnikke ja võetakse läbi ka selle alasse puutuvaid aineid. Kooli lõpetajad määratakse teenistusse politsei ohvitserideks. Kriminaalpolitsei komplekteeritakse välispolitsei (Schutzpolizei) ametnikkudest, kellel tarviline vilumus olemas ja teenistusline staash.

Huvitav on, et väikeses vabalinnas Danzigis on politseikoolid sama viisi korraldatud, kui Saksamaal, ka õpilasi on võrdlemisi palju, kui arvesse võtta elanikkude arvu (350.000 elanikku). Selle juures puudub seal aga sõjavägi ja julgeoleku kaitse lasub ainult politsei peal. Mis puutub meie naaberriikidesse, siis on ka siin koolid olemas. Poolas töötavad, kui ma ei eksin, 1922. aastast saadik korralikud politseikoolid, mis umbes sama moodi korraldatud kui Saksamaal.

Lätis on üks kool Riias, mis küll kursuste nimetust kannab, kuid seal on korralik kooli ruum ja sisseseade, ainult õpetus on kursuste taoline. Kursused korraldatakse teenistuses olevatele ametnikkudele (meiega võrreldes — raiooni ülematele) ja eraisikutele. Kursus kestab 2 kuud.

Samuti on ka Soomes, kus küll kool ole-
mas, kuid õpetus on samuti kursuste näol,
kuid eraldi välis- ja kriminaalpolitsei
ametnikkudele.

Viimastel aastatel on politseiametnik-
kude ettevalmistamise mõttes õige kau-
gele jõutud. Nii asutati Viinis mineval
aastal kõrgem politseikool, kuhu vastu
võetakse kõrgema haridusega isikuid. Sa-
muti asutati kõrgem politseikool New-
Yorgis.

Sarnane ettevalmistus võimaldab ka
häid tagajärgi saavutada kuritegude selgi-

tamisel ja teisest küljest aitab tunduvalt
kaasa seltskonna usalduse võitmiseks,
ilma milleta ei ole võimalik küllaldas-
tagajärgi saavutada. Julgen veel juure li-
sada arvamist, et politsei teenistusala,
eriti kuritegude jälgimise tehnika, on tea-
dusalaks muutunud, mille kallal silma-
paistvad teadusmehed töötavad ja on töö-
tanud. Sellest näeme, et meil veel suur
töö ees on, kui tahame järele jõuda teistele
kultuurriikidele ja meie politsei aparati
tarvilisele kõrgusele tõsta.

Politseikool Prantsusmaal.

Pariisi politseikooli juhataja Perrot des Gachons'i mõtteavaldused.

„Kchalerutanud politseinik arreteris
lühikese vastupanu järele selle ja selle...“
nii võime tihti ajalehe veergudel väga
mitmesuguste sündmuste puhul lugeda.

Harilikul kodanikul, kes politsei eluga
tuttav ei ole, on vähe arusaamist sellest,
missuguste raskustega politseinikul mõ-
nigi kord võidelda tuleb, et ajakirjanik
selle lühikese märkuse oma sõnumile
lisada võiks.

Korraldajate võtab kõik oma häbe-
matuse tarvitusele, politseinik peab aga
valgete kinnastega talitama. Viimased
on just nagu sümbooliks, et politseinik ei
tohi ennast „määrida“, peab lugu pidama
ümberolijate tundmustest ja peab siiski
pealetungijast jagu saama.

See nõuab igalt politseinikult erksat
meelt, julget talitamist ja osavust. Seda
kõike ei saa inimene sündides kaasa, vaid
siin on paljugi erilist õppimist tarvis.

Eesti politsei, kelle kohta mitte ükski
meie oma kodanikkudelt mõndagi kiitvat
sõna ei ole öeldud, vaid ke'le distsipliini-
kindlust ja korralikkust veel hiljuti ka
rahvusvahelise politseiliidu esitaja kiit-
valt märkis, on senini pidanud rasketes
riigiloomise aastates end korraldama.
Kindlamakujulist ettevalmistust ei ole
politseinikkudele veel suudetud anda.
Politsei koosseisu, alamatest kuni kõrge-
mate juhtideni, püsiv püüdmine on senini
kindlamaks toeks olnud. Hiljuti avatud
politseikool viib meid nüüd jälle sammu
ligemale vanadele Euroopa kultuurriiki-
dele.

Ei ole sellepärast huvituseta lühidaltki
vaadata sarnaste koolide tegevust teistes
riikides. Peatume selleks täna lühidalt

Pariisi politseikooli juures, kus Prant-
suse korrakaitsejad ette valmistatakse.
Anname siin sõna kooli juhatajale Perrot
des Gachons'ile.

„Kõik meie noored politseinikud,“ üt-
leb koolijuhataja, „peavad õppima neli
kuud Pariisi politseikoolis („l'École de la
police parisienne“), enne kui neid teenis-
tuskohdadele saadetakse. Kursus on koo-
lis teoreetiline ja praktiline.

Kaks kuni kolm korda nädalas viibi-
vad õpilased vanema politseiniku saatel
mõnel käidavamal Pariisi tänaval, et
liikumise korraldamise harjuda. Peab
tähendama, et selle äraõppimiseks õieti
küll erilise kooli peaks avama. Kui
jõudukulutav ja ühtlasi hädaohtlik tänav-
liikumise juhtimine on, võib juba sellest
näha, et ühesainsas Pariisi politsei jaos-
konnas viimase kuue kuu jooksul tervelt
41 politseinikku ükski liikumisvahendite
(autode jne.) läbi said raskelt haavata.

Ülejäänud aja jooksul omandavad õpi-
lased politseialasse puutuvaid teoreetilisi
teadmisi (protokollide tegemise kord, mää-
rustikud ja seadlused, politsei tegevuse
korraldus jne.), samuti teoreetilisi ja prak-
tilisi teadmisi kaitse ja pealetungimise
kohta ja võtavad läbi süstemaatilised
kehalised harjutused, mille juures ei puudu
niihästi tõstmine, jooks ja hüpped, kui ka
igasugused vabaharjutused. Sellega tahe-
takse politseinikkudele anda osavust ja
vastupidavust, kehalist ja hingelist tasa-
kaalu, neid kaitsta meelegi kaotamise
eest ja ära hoida, et nad raskematelgi
juhtumistel liiga ruttu revolvri trikli
peale ei vajutaks.

Erilist tähelepanu pöörame politseiniku

enesekaitsele ja pealetungimisele. Õpetame selleks oma noortele korrakaitsjatele jiu-jitsu võtteid, mida meie oma olude kohaselt muutnud oleme. Nende võtete peamõte on kõike jõudu ühte punkti koondada. Kõigepealt vaatame läbi iga-sugused pealetungimise võimalused. Politseinik peab oskama pareerida rusika- ehk jalahoopi, kõri ehk keha ümber kinni- haaramist, kepi- ehk noalööki ja laske- riistaga ähvardamist (viimasel juhtumisel on alati õigem laskjale peale tormata, kui eest ära põgeneda) jm. Siin on politsei- nikul enesekaitseks mitmesugused võtted tarvilikud. Tihti ei olegi tal tarvis jõudu, vaid osavust ja oskust. Sain seda isegi tunda, kui mind 9 aasta eest kaks varga- poissi nende arreteerimisel võitlusvõi- metuks tegid — väänates mul osava lii- gutusega öla paigast. Nüüd usun aga, et jiu-jitsu abil neist kergesti jagu saaksin.

Üldiselt kokkuvõttes püüame oma po-

litseinikkudesse sisendada usku iseen- dasse. Meie ei tahagi neid kasvatada eri- listeks championideks, kuid iga politseinik peab nii palju osavust omandama, et ta silmapilkselt aimaks ja tunneks, missugust hoopi kuritegija talle anda kavatseb, ja selle järele ka automaatselt õigesse kaitse seisukorda asuks ning kõige ots- tarbekohasemalt pealetungimisele vastaks.

Meie ei poolda Ameerika politsei- nikkude metoodi, kes tulerehva tarvita- vad ilma pikema mõtlemiseta. Nii hukka- mõistetavad, kui kuritegijad ka ei ole, on nende juures siiski tarvis enne viimase abinõu tarvitamist, teisi kahjutukstege- mise võimalusi abiks võtta. Tapetud saa- mise ja tapmise vahel on politseiniku osa- vusel ja julgusel siiski palju võimalusi, mida meie oma 600—800 õpilasele iga aasta külge harjutada püüame. Ja meie töö tagajärjed on siin väga head.“

P. S.

Moskva miilitsakooli elust.

Nõukogude Venemaa pealinnas ilmuv as ajalehes „Известия административ- ного отдела М. С. Р. К. и К. Д.“ ilmus pikem kirjatükk Moskva miilitsa- kooli elu kohta kellegi J. Dekter'i sulest. Ei ole vist huvitusetu meie politsei- koolile pühendatud numbris väljavõtteid tuua tä- hendatud artiklist, mis elu-olu praeguse Venemaa miilitsakoolis valgustavad. J. Dekter kirjutab kokkuvõetult järgmist:

Moskva miilitsakool organiseeriti 1920. a. kevadel. Kooli organiseerimise algus langeb kokku raske, kauakestva kodusõ- jaga meie vabariigi lääne ja lõuna piiridel. Selle aja elu nõudmised ise kirjutasid ette kooli organiseerimist. Punaväele oli vaja anda paremaid jõudusid, kuid samal ajal tuli mõtelda ka seljataguse kaitse peale, eriti vabariigi pealinna — Moskva — jul- geoleku peale. Moskva elu nõudis kind- laid, teadlikke ja kõlbulikumaid tööjõudu- sid kui neid, kes sel ajal ametis olid. Iga päevaga kasvasid nii hästi nõukogude vôi- mude kui ka üksikute kodanikkude poolt nõudmised miilitsa tööjõudude kohta. Nii moodi ei võidud miilitsa tööjõudude ette- valmistamise küsimust lahtiseks jätta ning Moskva sovjet annab — vaatamata kõigi kodusõja raskuste peale — korraldus- osakonnale käsu Moskva kubermangu miilitsa jaoks erilist kooli avada, ühtlasi

üldiseid tulevase kooli ülesandeid ära näi- dates, s. o., esiteks ettevalmistamine poliit- tilisel ja kultuurilisel aladel ja teiseks sil- maringi laiendamine miilitsa otsekohe- sel töö-alal.

Tähendatud ülesanded lasuvad juba viis aastat kooli peal ning viimane teostab neid väsimatult. Esimene tööaeg koolis möödus raskes olukorras: ei olnud vasta- vaid ruume, puudusid õppeabinõud ja ma- terjaalid jne. — see kõik segas muidugi normaalset kooli tööd.

Esialgu seisis kool kõige pealt ülesande ees noorematele ametnikkudele tarvilist ettevalmistust anda. Kuid varsti juba sundis avaliku elu arenemine kooli põhjalikumale terve miilitsa aparadi et- tevalmistamisele asuma: nii hästi linna miilitsa, kui ka erilisel maa miilitsa suhtes. 1923. a. laieneb kooli tegevus tunta- valt, sel ajal olid koolis juba 250 inimest. Avatakse kolm osakonda: ametnikkude osakond saja isikuga, maa militsionääride osakond viiekümne isikuga ning linna militsionääride osakond saja kuulajaga. Ametnikkude suhtes määrati kursuste kestvus kaheksa kuu peale kindlaks, maa militsionääride suhtes — kuue kuu peale ja linna militsionääride suhtes — nelja kuu peale.

Peab aga tähendama, et kursuste kestvus koolis viie aasta jooksul suuri muudatusi üle elas. Kooli organiseerimise alguses kestis kursus kolm kuud, 1923. a. pikendati aega, nagu tähendatud, kuni kaheksa kuuni ja 1924. a. vähenes kursuste kestvus jällegi kolme kuuni ametnikkude ja maa militsionääride jaoks ning poolteise kuuni linna militsionääride jaoks. Õppeaja küsimus on koolile üldse väga tähtsaks ja õrnaks küsimuseks, sest ripub ju temast rohkem kui mingist muust tingimusest hea tööjoudude ettevalmistamise võimalus ära. Nii jäeti lühikese õppeaja tõttu 1924. a. kooli programmist mitmed ained välja (loodusteadus ja maadeteadus).

Praegusel ajal peetakse koolis loenguid järgmiste ainete üle: miilitsa asjandus, nõukogude õigus, kohtulik arstiteadus, kodaniku õpetus, vene keel ja arvuteadus. Linnade militsionääride kursuste programm on samasugune, ainult nõukogude õigus ja kohtulik arstiteadus puuduvad. Suuremat tähtsapanu pööratakse rivi- ja laskeõppustele.

Kooli õpilaste koosseisu täiendamine sünnib erilise komisjoni kaudu. Ametnikkude ja vanemate maa militsionääride osakondade koosseis täiendatakse kohaliste tööjoududega, kes peavad tingimata olema kirjaoskajad ja kellel on välja teenitud teatav staash miilitsas; linna militsionääride osakonda saadetakse miilitsa ja osakondadest teadmiste täiendamise otstarbel nooremad ja nõrgemad tööjoud, samuti ka alles teenistusse võetud isikud. Koosseisude täiendamise juures pööratakse erilist tähtsapanu sotsiaalse seisukorrale, kusjuures eesõigus antakse neile kandidaatidele, kes kuuluvad tööliste ja talupoegade hulka.

Kooli sisemise elu tingimised on sarnased, et nende sunnil peab õpilaste koosseisust aja jooksul lahkuma igasugune, mitmel põhjusel mittekölbulik ollus. Mitmesugustel põhjustel on pidanud enne kursuste lõpetamist koolist lahkuma keskmiselt 5 kuni 8 prots. õpilasi üldisest kursantide arvust.

Kool on viie tegevusaasta jooksul välja lasknud 1761 inimest, nende seas 546 ametnikku, vanemaid maa militsionääre 163, linna militsionääre 535 ja lühikese ajaliste kursuste lõpetajaid 517. Lühikese ajalised kursused (kahenädalised) leidsid aset 1924. a. suvel, kui kool ajutiselt sulleti. Tähendatud kooli lõpetajate üld-

arvust olid 15. maiks s. a. kohtadel alles: 205 ametnikku, 82 maa militsionääri ning 374 linna militsionääri. Sotsiaalselt on praeguse silmapilgu kursandid pärit järgmiselt: 75 pr. talupoegade keskel, 20 pr. tööliste hulgast ja 5 prots. mujalt.

Õpetajate personaali koosseis kõigub kuue ja seitsmeteistkümmene vahel, äraripuvalt kursuste vältusest ja läbivõetavate ainete arvust. Praegusel ajal töötavad koolis 9 alalist ja 3 üle koosseisulist õppejõudu. Õpetajad on kõik kõrgema eriharidusega isikud, kes õpetajajena kaua ja heade tagajärgedega töötanud. Suurem osa neist töötab ühtlasi ka õpetajatena teistes erikoolides. Kaks õpetajat töötavad koolis algusest peale.

Õpetamise meetodiks on loengud ühes praktiliste töödega. Kooli juure on ellu kutsutud pedagoogiline nõukogu, millesse kuuluvad: kõik õpetajad, administratiivsed ja kõik ülemused ning õpilaste esitajad. Pedagoogiline nõukogu harutab kõiki kooli elusse puutuvaid küsimusi. Eriti tähtsad, puhtpedagoogilise tähtsusega küsimused, harutatakse enne veel erilises meetodika komisjonis. Kool töötab viimase kahe aasta jooksul suure jõuga õpetamise paremale järjele seadmise küsimuse kallal, ühtlustades kooli programmi ja õpetamise viisi nende nõudmistega, mis tegelik elu kohtadel üles seab. Viimase poole aasta jooksul on koolis väga tõsiselt tegemist tehtud uue õppekava välja-töötamisega ja võimaluste otsimisega uute õppeviiside peale üle minna.

Pedagoogiline nõukogu astub kokku vähemalt üks kord kuu jooksul. Kooli õpetamine on iga päev vaheldumisi koolis kella 7 kuni 9-ni valvekorras selleks, et õpilastele anda ülesannete lahendamises ja õpetatud ainete äraõppimises ja et õpilaste gruppide ülematele tarvilikke juhtnõore anda. Mittelõpetajate, nõrkade õpilaste arv kõigub keskmiselt 5 ja 8 prots. vahel. Kursandid jaotatakse gruppidesse, kus juures eriti silmapaistvad õpilased neid gruppe juhatavad, oma kaasõpilastele abideks olles ainete äraõppimisel ja ülesannete lahendamisel.

Kooli juures töötavad P. K. II. ja P. J. K. C. M. rakukesed. Rakukeste koosseisude arv kõigub 32—74 vahel, äraripuvalt sellest, kui suur õpilaste arv ühel või teisel kursusel. Kooli juures ilmub ka eriline „seinaleht“ *стенгазета* (v. „E. Politseileht“ nr. 10 s. a.). Samuti töötab kooli juures ka kultuurilise tasapinna tõst-

mise komisjon: nii on asutatud järgmised ringid: rabkoride ring, spordi ring, kirjaoskamatuse likvideerimise ring tehnilise personaali keskel. Ajutiselt töötasid ka muusika- ja draamaringid, kuid suuremat tegevust nemad ei avaldanud kursantide ülekoormatuse tõttu kooli tööga.

Moskva miilitsakooli juures on olemas ka raamatukogu, milles praegu umbkaudselt leidub ligi 2000 köidet, neist suuremalt osalt raamatud, mis käsitavad seltskonna, poliitika küsimusi, mis puutuvad miilitsa asjandusse, nuhtlusseadusse jne. Kuid olemasoleva õpilaste arvu jaoks oleks vaja raamatukogu veel täiendada: õppevahenditega, eriti näitliku õpetuse tarvetega on kool senini puudulikult varustatud.

Kooli juures on kursantide ühiselumaja. Sarnase ühiselumaja olemasolu on väga tähtis sellepärast, et tema võimaldab ülemustele ning pedagoogidele iga üksiku kursandi järele valvata. Peale selle annab ühiselumaja muidugi kursantidele võimalust teine-teisele abiks olla ülesannete lahendamisel ja üldse kooli töö tegemisel ning teine-teise peale tarvilikku mõju avaldada.

Kursantidel tuleb läbi teha ka rivi- ja laskeõppused. Programm rivi- ja laskeharjutuste suhtes on selle juures aga vastavalt sõjaväe harjutustele kokku seatud ning selle juures juba kord läbitehtud sõjaväe teenistus arvesse võetud, sest kooli võetakse ainult sarnaseid isikuid, kes juba sõjaväe teenistuse ära on kannud. Selle juures aga selgus, et täiendatud kursuste läbivõtmist tähendatud mõttes polnud võimalik läbi viia, sest üks osa kursantidest on, nagu tegelik elu näitab, õige nõr-

galt valmistatud, olgugi et sõjaväe teenistus seljataga, kuna osa kursantidest üldse midagi ei tea sõjaväe asjandusest.

Ühes rivi õppusega on programmi võetud ka igasugune võimlemine, välja arvatud sõjaväes praktiseeritav võimlemine. Vaatamata mitmesuguste raskuste peale, on võimalik olnud programmis ettenähtud kursust täielikult läbi võtta. Sedasama võib tähendada ka laskeharjutuste ja ettevalmistuste kohta. Laskeasjanduse juures pööratakse erilist tähelepanu kursantide väljaõpetamisel „nagani” ja „brovningu” süsteemiliste püstolitega tutvumise peale. Tarviliste abiriistade ja õppeabinõude puudus laskeharjutustel annab enast üldises ettevalmistamises tunda. Läbi võetakse ka sisemäärustik ja garnisoni määrustik nende praktilise käsitamise teel igapäevase elu tingimustes.

Kursantide ja kaastööliste haigeksjäämist arvu koolis 1925. õppeaasta kohta ulatab 3600 juhtumiseni. Kõige enam on kursantide seas tähele pandud järgmiste haiguste laialilagunemist: verevaesus ja teised sisemised haigused, kõhu ja üldse sisekonna haigused ning nahahaigused. Mis puutub üldse kooli sanitaarsetesse ja hügieenilistesse oludesse, siis on nemad täitsa rahuldavad.

See oleks lühike Moskva miilitsakooli kirjeldus tema viie aastase tegevuse ja elu kohta. Ülesanded, mis kooli peale Moskva sovjeti administratiivse osakonna poolt pandi, on täidetud. Kuid see ei tähenda muidugi veel, et kõik on tehtud. Ei — tööd seisab veel lõpmata palju ees ja üheks peaülesandeks koolile praegusel ajal on anda külale teadlikke töötajaid miilitsa tööjõude.

Väljaandja: Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus. Vastutav toimetaja: E. Maddison.
Tegev toimetaja: O. Angelus.

K u u l u t u s e d .

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

Rennith, Hellmuth Johani p., v. a. Senno vallaval. 11. 4. 23 a. nr. 290. (34247)	Viiil, Priidik Eduardi p., v. a. Viimsi vallaval. 26. 4. 21 a. nr. 809. (34252)
Salmann, Hilda Johani t., v. a. Tali linna pol. 5. jsk. (34248)	Metstak, Hans Tooma p., v. a. Nehatu vallaval. 17. 2. 20 a. nr. 394. (34251)
Priinits, Eduard Hindreku p., v. a. Tali linna pol. 3. jsk. 24. 11. 20 a. nr. 12331. (34249)	Arro, Juuli Hansu t., v. a. Nabala vallaval. 24. 2. 20 a. nr. 202. (34254)
Holm, Julie Villemi t., v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. nr. 13868. (34250)	Espe, Anu Reinu t., v. a. Rae vallaval. 31. 3. 25 a. nr. 156. (34255)
	Hermann, Anna Jaani t., v. a. Nabala vallaval. 21. 2. 20 a. nr. 121. (34253)

- Kauflich (Kevalik), Paul Eduardi p., v. a. Harku vallaval. 8. 3. 20 a. nr. 1218. (34265)
- Mänd, Karl Johannese p., v. a. Viimsi vallaval. 11. 2. 21 a. nr. 790. (34266)
- Sommer, Hans Reinu p., v. a. Kurna vallaval. 13. 2. 20 a. nr. 583. (34267)
- Aabel, Julie Vilhelmine Karli t., v. a. Keila vallaval. 8. 5. 25 a. nr. 143. (34268)
- Järvan, Otto Juhani p., v. a. Harku vallaval. 13. 5. 20 a. nr. 1444. (34269)
- Asper, Aleksander Juhani p., v. a. Nehatu vallaval. 9. 1. 25 a. nr. 569. (34270)
- Lind, Jüri Taaveti p., v. a. Kurna vallaval. 17. 2. 20 a. nr. 583. (34272)
- Lind, Pauline Johani t., v. a. Kurna vallaval. 17. 2. 20 a. nr. 584. (34273)
- Vernomasing, Kusta Johani p., v. a. Luunja vallaval. 23. 1. 20 a. nr. 485. (34301)
- Tensbek, Aleksander Joosepi p., v. a. Meeksi vallaval. 5. 12. 19 a. nr. 279. (34302)
- Lisunov, Leonti Feodori p., v. a. Peipsi-äärse vallaval. 6. 5. 20 a. nr. 1505. (34303)
- Rekker, Johanna Jüri t., v. a. Vana-Kuuste vallaval. 30. 7. 24 a. nr. 145. (34304)
- Goldberg, Herman Taaveti p., v. a. Ahja vallaval. 24. 9. 20 a. nr. 714. (34305)
- Vilt, David Jaani p., v. a. Ahja vallaval. 20. 12. 21 a. nr. 1095. (34306)
- Karl, Gustav Johani p., v. a. Kavastu vallaval. 1. 12. 20 a. nr. 1295. (34307)
- Reker, Hans Jakobi p., v. a. Vana-Kuuste vallaval. 24. 12. 19 a. nr. 117. (34309)
- Kriisa, Juuli Joosepi t., v. a. Vesneri vallaval. 17. 12. 19 a. nr. 1928. (34310)
- Tamm, Peeter Johani p., v. a. Raadi vallaval. 5. 9. 22 a. nr. 1424. (34311)
- Karindosk, Elviine Taaveti t., v. a. Ahja vallaval. 27. 2. 25 a. nr. 541. (34312)
- Padar, Anna Pauline Adami t., v. a. Vastse-Kuuste vallaval. 10. 10. 22 a. nr. 714. (34313)
- Muuli, Ida Jaani t., v. a. Raadi vallaval. 20. 12. 19 a. nr. 296. (34314)
- Sibul, Johan Karli p., v. a. Vara vallaval. 16. 12. 19 a. nr. 279. (34316)
- Lille, Johannes Eduard Taaveti p., v. a. Ulila vallaval. 28. 2. 20 a. nr. 151. (34317)
- Altement, Friedrich Otto p., v. a. Ulila vallaval. 15. 5. 20 a. nr. 177. (34318)
- Sokmann, Karl Mihkli p., v. a. Meeksi vallaval. 26. 4. 24 a. nr. 543/136755. (34319)
- Kiipus, Jaan Hansu p., v. a. Härjanurme vallaval. 4. 12. 19 a. nr. 93. (34320)
- Tuul, Liine Mari t., v. a. Kongota vallaval. 14. 12. 19 a. nr. 195. (34321)
- Puijat, Kammilla Gustavi t., v. a. Tartu linna pol. 3. jsk. 22. 1. 20 a. nr. 9105. (34322)
- Zäkkö, Johan Johani p., v. a. Ahja vallaval. 3. 5. 21 a. nr. 972. (34323)
- Brevern, Nikolai Ernsti p., v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. 1920 a. nr. 6636. (34351)
- Einberg, Magda Aleksandri t., v. a. Vao vallaval. 11. 1. 21 a. nr. 1603. (34352)
- Lälle, Jaan Jakobi p., v. a. Paasvere vallaval. 24. 12. 24 a. nr. 297. (34353)
- Sarov, August Tooma p., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. 1921 a. (34401)
- Skura, Anna Mihkli t., v. a. Undla vallaval. (34402)
- Mänd, Mai Juhani t., v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. nr. 5715. (34403)
- Reineller, Johannes Augusti p., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. 21. 9. 23 a. nr. 1841. (34404)
- Ringensfeldt, Ella Karli t., v. a. Vana-Vändra vallaval. 28. 12. 20 a. nr. 1244. (34405)
- Hagemann, Olga Augusti t., v. a. Tall. linna pol. 1. jsk. (34407)
- Lemberg, Elviine Jaani t., v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. 1925 a. (34408)
- Lemberg, Valter Richardi p., v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. (34409)
- Nurk, Marie Hansu t., v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. 1919 a. (34410)
- Riemer, Herman Theodori p., v. a. Tall. linna pol. 2. jsk. nr. 122. (34414)
- Vesmes, Liina Mihkli t., v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. 1919 a. (34415)
- Gärber, Alide Aleksandri t., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. 1921 a. (34416)
- Veldberg, Marie, Pääru t., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. 22. 2. 23 a. nr. 566. (34417)
- Jürisson, Voldemar Hansu p., v. a. Uue-Vändra vallaval. 1922 a. (34419)
- Kadarpik, Linda Hendriku t., v. a. Porkuni vallaval. 19. 12. 19 a. nr. 130. (34420)
- Mikk, Mart Jüri p., v. a. Raudteede pol. jsk. 1919 a. (34421)

- Pikhof, Adolf, v. a. Tall. linna pol. 1. jsk. 3. 1. 22 a. nr. 13818. (34422)
- Krusta, Johannes Johannese p., v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. 1923 a. nr. 1309. (34423)
- Aasa, Karl Jüri p., v. a. Tall. linna pol. 2. jsk. 1920 a. nr. 4937. (34424)
- Illuström, Juhan Hansu p., v. a. Tali. linna pol. 2. jsk. 1922 a. (34425)
- Lall, Eduard, v. a. Tartu linna pol. 2. jsk. 19. 4. 20 a. nr. 13132. (34427)
- Lusmägi, Johannes Otto p., v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. 1921 a. nr. 9222. (34428)
- Leppik, Ida Karli t., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. nr. 756. (34429)
- Uusner, Hans Karli p., v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. 1919 a. nr. 622. (34430)
- Kivisild, Alide Tiina t., v. a. Sadama pol. jsk. 1925 a. (34431)
- Ankur, Jüri Jüri p., v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. 1925 a. (34432)
- Traksner, Harald Johannese p., v. a. Tall. linna pol. 2. jsk. 1921 a. (34433)
- Adler, Theodor Karli p., v. a. Tall. linna pol. ülemalt 1919 a. (34434)
- Schmidt, Luise Joosepi t., v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. 1919 a. (34435)
- Reichel, Ksenja, v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. 3. 11. 19 a. nr. 2027. (34436)
- Oll, Juuli Jaani t., v. a. Tall. linna pol. 2. jsk. 19. 2. 25 a. nr. 942. (34437)
- Ehrenbusch, Elisabeth Mihkli t., v. a. Tall. linna pol. 2. jsk. 1924 a. nr. 1015. (34438)
- Kasfeldt, Aleksander Mihkli p., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. 17. 4. 23 a. nr. 937. (34439)
- Miaskovsky, Mary, v. a. Hallinga vallaval. nr. 222. (34440)
- Königsmann, Alide Aleksandri t., v. a. Kalvi vallaval. 19. 4. 21 a. nr. 1581. (34441)
- Siimann, Karl Gustavi p., v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. 15. 1. 24 a. nr. 132. (34442)
- Rosenthal, Minna Jaani t., v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. 1919 a. (34443)
- Kõlu, Madis Mihkli p., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. 1919 a. (34444)
- Jenk, Juuli Ado t., v. a. Kaiu vallaval. 1919 a. (34445)
- Lutsokert, Anette Pauline Jaani t., v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. 1924 a. (34446)
- Peterson, Emilie Jüri t., v. a. Järve vallaval. 7. 12. 19 a. nr. 264. (34451)
- Puss, Aleksander Mihkli p., v. a. Järve vallaval. 11. 12. 19 a. nr. 185. (34452)
- Pensas, Salme Alviine Toomase t., v. a. Järve vallaval. 13. 12. 19 a. nr. 194. (34453)
- Limberg, Amalie Abrami t. (34455)
- Purgats, Johannes Johannese p. (34850)
- Jegor, Emilie Madi t., v. a. Sõmeru vallaval. 9. 3. 20 a. nr. 1288. (34456)
- Pukk, Tõnis Jüri p., v. a. Lustivere vallaval. 31. 12. 19 a. nr. 452. (34457)
- Rumjantsev, Vassili Gavriili p., v. a. Kose vallaval. 8. 11. 21 a. nr. 412. (34459)
- Kuhlberg, Elsa Johannese t., v. a. Kunda-Malla vallaval. 19. 12. 19 a. nr. 816. (34460)
- Puusild, Aleksander Mihkli p., v. a. Audru vallaval. 1921 a. nr. 567. (34462)
- Albrecht, Marie Juhani t., v. a. Võru linna pol. ülemalt 29. 11. 19 a. nr. 1817. (34464)
- Saar, Ado Peetri p., v. a. Vana-Antsla vallaval. 14. 12. 19 a. nr. 160. (34465)
- Pähn, Peeter Jakobi p., v. a. Viitina vallaval. 23. 4. 20 a. nr. 711. (34466)
- Voll, Liisa Andrese t., v. a. Voltveti vallaval. 25. 11. 19 a. nr. 30. (34470)
- Noorenberg, Johannes Gustavi p., v. a. Pärnu linna pol. ülemalt. (34471)
- Alberg, Johannes Jaani p., v. a. Are vallaval. 15. 12. 24 a. nr. 169/135171. (34473)
- Strauch, Johan Madise p., v. a. Kohtla vallaval. 8. 5. 25 a. nr. 1283. (34474)
- Antsov, Jaan Daaveti p., v. a. Vana-Antsla vallaval. 9. 12. 24 a. nr. 275. (34475)
- Iir, Mall Peetri t., v. a. Abja vallaval. 19. 1. 20 a. nr. 33. (34478)
- Ilves, Johan Ado p., v. a. Kooraste vallaval. 12. 12. 19 a. nr. 291. (34479)
- Lapp, Leena Hindreku t., v. a. Vana-Kariste vallaval. 21. 2. 22 a. nr. 824. (34480)
- Setkov, Ivan Feodori p., nr. 51. (34832)
- Koslov, Stepan Semjoni p., nr. 538. (34587)
- Schibalov, Pavel Mihaili p., nr. 335. (34587)
- Jõgi, August, v. a. Kaarma-Suure vallaval. 30. 10. 20 a. nr. 401.
- Matson, Juhan, v. a. Loona vallaval. 26. 1. 20 a. nr. 490.
- Bulach, Leonti, ajut. isikutunnistus, v. a. Saare maak. pol. ülemalt 20. 7. 21 a. nr. 101.
- Lopp, Orest, v. a. Pihla vallaval. 28. 1. 20 a. nr. 257.

Haus, Ida, v. a. Lümmada vallaval. 7.
7. 22 a. nr. 1442.
Rii, Karl, v. a. Kihelkonna vallaval. 10.
4. 23 a. nr. 30/007555.
Estorn, Aleksei, v. a. Kaarma-Suure
vallaval. 20. 4. 20 a. nr. 654.
Noss, Elisabeth, v. a. Tall. linna pol.
2. jsk.
Tasane, Vladimir, v. a. Pihtla vallaval.
28. 1. 22 a. nr. 983.
Maripuu, Peeter, v. a. Pihtla vallaval.
21. 4. 22 a. nr. 1043.
Kallas, Margarete, v. a. Kuresaare pol.
jsk. ülemalt 20. 2. 20 a. nr. 2148.
Prantses, Ekaterina, v. a. Kuresaare
pol. jsk. ülemalt 1. 12. 19 a. nr. 716
Loigu, August Karli p. nr. 117.

Pleksner, Jaan Jaani p., nr. 1511.
Viitmann, Salme, nr. 141.
Vasnevsky, Elisabeth, nr. 1018.
Indus, Aleksander, nr. 508.
Sudak, Aleksander, nr. 248.
Markii, Katariina, nr. 123.
Kivikink, Liisa, nr. 434.
Pelt, Jaan, nr. 534.
Tanner, Johan, nr. 145.
Roosileht, August Andrese p., nr 1794.
Adamson, Helene, nr. 24.
Paris, Juuli, nr. 160.
Uussaar, Jüri, nr. 639.
Kruus, August Jüri p., v. a. Esna valla-
val. 8. 1. 24 a. nr. 3.
Patsenberg, Amalie Kustase t., v. a.
Esna vallaval. 23. 5. 22 a. nr. 80.

27. juulil s. a. läks kaduma

ISANE HAGIJAS,

must selg, vähe lokilise karvaga, kõhu alt, pool pead
ja käpad kollased, saba, kurgu ja nina peal valged
märgid; umbes 2 jalga kõrge.

Kes sellest koerast teadustab, nii et kätte võib
saada, saab 1500 mk. vaevatasu.

Aadress; Tallinn, Tarabella t. 30, krt. 11.

KUULUTUS.

Pärnu maakonna politsei II jaoskonna ülem annab teada,
et 16. septembril 1925 a. kell 10 hommiku müüakse Karksi
vallas Ainja talus enampakkumisel Hans Peipsi päralt olev
varandus mis koosneb ühest puhvetikapist, hinnatud 1100 mk.
peale, liikumata varanduse ja kaitseliidumaksu sissenõudmiseks.
Müüdavaid asju võib näha oksjoni päeval.

Pakkumine algab hinnatud summast.
Mõisakülas, 2. septembril 1925 a. Nr. 2320/2256.

P. Hõlmoja
Jaoskonna ülema a. k. t.

EESTI MEHAANILISE PUUTÖÖSTUSE AKTSIASELTS

A. M. LUTHER

TALLINNAS,

===== VALMISTAB: =====

MÖÖBLIT, VINEER-KARTONGE, -KOHVRID,
-KOOLIRANITSAID, -AKTIMAPPE, -KÄSI-
TRUMLID, -TOOLIPÕHJU, -PLATESID,
LABIDAID jne.

MÜÜGIKOHAD: Tallinnas: Vana Posti tän. nr. 9. Tartus:
E. V. Jürgens'i juures, Vana tän. nr. 17. Valgas: P. Saretok'i
juures, Kesk tän. nr. 15. Petseris: E. Nassari juures, kauba-
reas. Viljandis: R. Eitelberg'i juures. Võrus: J. Kiesler'i
juures, Tartu tän. nr. 11. Rakveres: Roman Jürgens'i juures.
Pärnus: J. D. Ammende juures.